

Vendim nr. 55, datë 10.10.2025

(V-55/25)

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga : Holta Zaçaj, Kryetare, Marsida Xhaferllari, Fiona Papajorgji, Sonila Bejtja, Sandër Beci, Ilir Toska, Genti Ibrahimimi, anëtarë, me sekretare Belma Lleshi, në datat 19.06.2025, 16.09.2025 dhe 09.10.2025 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 2 (K) 2024 të Regjistrit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: **KASTRIOT ISMAILAJ**, përfaqësuar nga avokat Arben Braçe, me prokurë të përgjithshme.

SUBJEKT I INTERESUAR:

PROKURORIA E PËRGJITHSHME, përfaqësuar nga prokuror Isa Jata, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 2818, datë 25.10.2017 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 1231, datë 08.05.2018 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 00-2024-1012, datë 30.05.2024 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 17, 31, shkronjat “d” dhe “ç”, 32, pika 2, 33, pika 1, 34, 42, 122, 131, pika 1, shkronja “f”, 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, si dhe 142, pika 1, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); nenet 6, pikat 2 e 3 dhe 7 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); Konventa e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Ndërkombëtar; Konventa e Këshillit të Evropës “Për pastrimin, kërkimin, kapjen dhe konfiskimin e produkteve të krimit dhe për financimin e terrorizmit”; nenet 27, 71 dhe 71/a të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe

**funksonimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”,
të ndryshuar (Ligji Organik i Gjykatës).**

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoji relatorin e çështjes Genti Ibrahim, mori në shqyrtim pretendimet e kërkuetit Kastriot Ismailaj (*kërkuesi*), i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Me vendimin nr. 36871, datë 28.12.2006 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, shoqëria “Adriatic Development Corporation” Ltd. sh.p.k. (*shoqëria “ADC”*) është njohur si person juridik, me ortak të vetëm e themelues të saj kërkuetin. Po kështu, në datën 05.07.2010 është themeluar shoqëria “Debt International Advisory” (*DIA*) me kapital prej 50 mijë USD dhe seli në Ishujt e Virgjër të Shteteve Britanike, me ortakë kërkuetin dhe shtetasin A.L., e cila në datën 02.08.2010 ka krijuar degë në Tiranë, ku kërkueti është emëruar përfaqësues ligjor dhe është autorizuar për të realizuar procedurat e regjistrimit të kësaj dege në regjistrin tregtar të Qendrës Kombëtare të Regjistrimit (*QKR*). Në vijim, në datën 04.08.2010 shoqëria “Debt International Advisory - Dega Shqipëri” (*DIA, Dega Shqipëri*) është regjistruar në regjistrin tregtar, me objekt të veprimtarisë investime financiare, mbledhje detyrimesh, konsulta në fusha të ndryshme etj., me përfaqësues ligjor, deri në muajin dhjetor të vitit 2014, kërkuetin.

2. Në datën 01.09.2010 “DIA, Dega Shqipëri” dhe “Operatori i Sistemit të Shpërndarjes” sh.a. (*OSSH*) kanë nënshkruar kontratën e porosisë “Marrëveshja e shërbimeve të mbledhjes së borxhit”, sipas së cilës “DIA, Dega Shqipëri” do të mbledhte nga debitorët e OSSH-së, me mbështetjen dhe shpërblimin e kësaj të fundit, të gjitha borxhet dhe kamatat që kishin kaluar afatin prej 90 ditësh, duke përdorur mjete juridike të përshtatshme. Kjo kontratë është nënshkruar nga kërkueti, në cilësinë e përfaqësuesit të shoqërisë “DIA, Dega Tiranë”, kryetari i bordit drejtues të OSSH-së, J.H., e anëtari i këtij bordi, J.I., dhe është parashikuar të zgjasë për një afat 2-vjeçar. Duke qenë se sipas statutit të shoqërisë “CEZ Shpërndarje” sh.a. (*CEZ*) miratimi i kontratave bëhej nga këshilli mbikëqyrës i saj,

ky i fundit është mbledhur në datën 25.10.2010 për marrëveshjen në fjalë. Nënshkrimi i saj nuk është realizuar, për shkak se marrëveshja nuk përmbante bashkëlidhur anekset përkatëse, ndaj nuk mund të hidhej në votim. Në vijim, në datën 01.02.2011 mes palëve është nënshkruar një marrëveshje e dytë, me të njëjtin objekt dhe për një afat dyvjeçar, e cila është zgjidhur në muajin tetor të vitit 2011. Bazuar në këtë marrëveshje, një pjesë e punonjësve të shoqërisë “CEZ” i kanë kaluar shoqërisë “DIA, Dega Shqipëri”.

3. Si rrjedhojë e mosmarrëveshjeve të krijuara mes palëve, në datën 23.01.2013 shoqëria “DIA, Dega Shqipëri” i është drejtuar Gjykatës Ndërkombëtare të Arbitrazhit me padi ndaj OSSH-së, duke kërkuar shpërblimin e dëmit, si pasojë e zgjidhjes së kontratës. Çështja rezulton të jetë zgjidhur me mirëkuptim mes palëve në datën 03.12.2014.

4. Po kështu, mbi bazën e informacioneve të përcjella nga sektori i krimit ekonomik dhe financiar i Drejtorisë së Policisë të Qarkut Tiranë, në vitet 2008 dhe 2012 Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë (*Prokuroria e Tiranës*) ka regjistruar procedimet penale nr. 978 (*procedimi penal nr. 978/2008*) dhe nr. 963 (*procedimi penal nr. 963/2012*) në ngarkim të kërkuesit për kryerjen e veprës penale “Pastrimi i produkteve të veprës penale”, të parashikuar nga neni 287 i Kodit Penal (KP), pasi dyshohej se përmes llogarive të shoqërive të krijuara e administruara prej tij kishte kryer transaksione financiare pa logjikë ekonomike, me burime të ardhurash të dyshuara nga aktivitete të paligjshme kriminale. Në përfundim të hetimeve Prokuroria e Tiranës ka vendosur pushimin e procedimeve penale në fjalë, ndërsa Prokuroria e Përgjithshme ka vendosur shfuqizimin e këtyre vendimeve. Procedimet e sipërpërmendura janë bashkuar më pas me procedimin penal nr. 6381 të vitit 2014 (*procedim penal nr. 6381/2014*), të regjistruar nga Prokuroria e Tiranës në ngarkim të kërkuesit për kryerjen e veprave penale “Mashtrimi”, më shumë se një herë, me pasoja të rënda e në bashkëpunim dhe “Pastrimi i produkteve të veprave penale”, në bashkëpunim, më shumë se një herë, të parashikuara respektivisht nga nenet 143, paragrafi i dytë dhe 287, paragrafi i dytë, të KP-së. Në vijim, në datën 15.12.2015 prokuroria i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesë për dërgimin në gjyq të procedimit penal nr. 6381/2014.

5. Po kështu, duke marrë shkas nga procedimi penal nr. 6381/2014, bazuar në ligjin nr. 10192, datë 03.12.2009 “Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar dhe trafikimit nëpërmjet masave parandaluese kundër pasurisë” (*ligji nr. 10192/2009*), në datën 16.12.2014 Prokuroria pranë Gjykatës për Krime të Rënda Tiranë ka regjistruar procedimin pasuror nr. 12 në ngarkim të kërkuesit dhe i është drejtuar në vijim Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë me kërkesë për konfiskimin

e kalimin në favor të shtetit të disa pasurive në emër të tij, të së ëmës, bashkëshortes dhe shoqërisë “ADC”. Gjykata e shkallës së parë ka vendosur pranimin e kërkesës, vendim i cili është lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit për Krime të Rënda, ndërsa Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit, ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkuarit. Në vijim, kërkuari i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual, për të cilin, me vendimin nr. 135, datë 02.12.2021, Mbledhja e Gjyqtarëve të Gjykatës ka vendosur moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare. Ky proces është kundërshtuar më pas nga kërkuari në Gjykatën Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*GJEDNJ*), e cila, me vendimin e datës 08.07.2025, ka vlerësuar se pretendimet e tij për cenimin e parimit të gjykimit nga një gjykatë e paanshme, për shkak të përbërjes së trupit gjykues të Gjykatës së Lartë, ishin të bazuara.

6. Për sa i takon çështjes penale, në përfundim të gjykimit, me vendimin nr. 2818, datë 25.10.2017, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka deklaruar kërkuarin fajtor për veprat penale “Mashtrimi”, me pasoja të rënda në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 143, paragrafi i tretë, i KP-së dhe “Pastrimi i produkteve të veprës penale ose veprimtarisë kriminale”, të parashikuar nga neni 287, paragrafi i dytë, i KP-së, i ndryshuar me ligjin nr. 9686 të datës 26.02.2007, si dhe dënimin e tij përfundimisht me 11 vjet burgim në bashkim të dënimeve. Gjykata ka vlerësuar se, në bashkëpunim me shtetasit J.H. dhe J.I., me veprime aktive të kundërligjshme dhe nëpërmjet mashtimit kërkuari kishte vjedhur shuma të mëdha, mbi 5.000.000 euro, në dëm të shoqërisë “CEZ” dhe shtetit shqiptar. Sipas gjykatës, lëshimi dhe përfitimi i faturave pa asnjë bazë kontraktuale ose ligjore dhe pa kryer punë reale, pagesa e faturave për mbledhjen e borxhit dhe identifikimin e debitorëve pa pasur formalisht kontratë të miratuar për këtë qëllim e për shërbim të njëjtë me atë të kryer nga vetë shoqëria “CEZ” (përmes projektit “Master Data Cleaning”), si dhe falsifikimi i dokumenteve me qëllim mbulimin e vjedhjes, tregonin për kryerjen e veprës penale të vjedhjes përmes mashtimit, ndërsa, referuar jurisprudencës unifikuese të Gjykatës së Lartë, dëmi i shkaktuar përbënte “pasoje të rëndë”. Po kështu, kërkuari kishte konsumuar edhe elementet e veprës penale “Pastrimi i produkteve të veprës penale”, pasi nuk kishte arritur të paraqiste dokumente justifikuese për transfertat hyrëse dhe dalëse të shoqërisë “ADC”, për të cilën të dhënat dhe provat indirekte (indiciet) tregonin se paratë e transferuara në llogaritë e saj rridhnin nga veprimtari të paligjshme kriminale. Krahas vendimit të dënimit, në bazë të nenit 190 të Kodit të Procedurës Penale (*KPP*), gjykata e rrethit ka vendosur edhe konfiskimin e kalimin në favor të shtetit të provave materiale të sekuestruara me vendime gjyqësore të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, konkretisht të shumave 3.215.176 dollarë dhe 451.132 euro të sekuestruara

pranë bankës “Credit Agricole” dhe 938.868 dollarë, 1.028 euro e 12.360.000 lekë të sekuestruara pranë bankës “Venetto” në llogarinë e shoqërisë “ADC”. Në datën 08.11.2017 kërkuesi ka ankimuar vendimin e gjykatës së rrethit, ndërsa në datën 19.03.2018 ka paraqitur ankim shtesë.

7. Me vendimin nr. 1231, datë 08.05.2018, Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së rrethit, duke e çmuar të drejtë atë, me argumentin se nga faktet dhe provat direkte e indirekte të administruara gjatë gjykimit rezultonte e provuar fajësia e kërkuesit. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka paraqitur rekurs.

8. Me vendimin nr. 00-2024-1012, datë 30.05.2024, të marrë në dhomën e këshillimit, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkuesit, duke vlerësuar se cilësimi juridik i faktit në veprën penale “Mashtrimi”, me pasoja të rënda dhe në bashkëpunim, ishte kryer nga gjykatat në përputhje me ligjin penal material e procedural dhe me të drejtë gjykatat e faktit e kishin konsideruar pasojë të rëndë dëmin e shkaktuar shoqërisë “CEZ”. Po kështu, cilësimi i fakteve ishte kualifikuar drejt nga të dyja gjykatat edhe për sa u përket elementeve të veprës penale “Pastrimi i produkteve të veprës penale ose veprimtarisë kriminale”, të parashikuar nga neni 287, paragrafi i dytë, i KP-së.

9. Në datën 25.11.2024 kërkuesi i është drejtuar Gjykatës me ankim kushtetues individual, sipas objektit. Në datën 24.02.2025 Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve, ndërsa në datën 19.05.2025 Mbledhja e Gjyqtarëve ka vendosur pranimin e kërkesës për dorëheqje të një gjyqtareje kushtetuese.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

10. **Kërkuesi**, në mënyrë të përmbledhur, ka parashtruar se i janë cenuar:

10.1. *Parimi ne bis in idem*, i garantuar nga neni 34 i Kushtetutës dhe *parimi i sigurisë juridike*, pasi (i) prokuroria nuk ka marrë parasysh vendimet e saj për pushimin e procedimeve penale nr. 978/2008 dhe nr. 963/2012, të cilat bazoheshin në të njëjtat informacione, të dhëna, fakte dhe ngjarje ndaj të njëjtit shtetas e operatori ekonomik si ato të procedimit penal nr. 6381/2014; (ii) vendimet e prokurorit më të lartë për shfuqizimin e vendimeve të pushimit të procedimeve penale nr. 978/2008 dhe nr. 963/2012 janë marrë në shkelje të neneve 4, pika 1, 15 e 42, pika 1, të Kushtetutës, nenit 24, pika 5, të KPP-së së kohës, si dhe vendimit unifikues nr. 4, datë 14.10.2002 (*vendim unifikues nr. 4/2002*) të

Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë; (iii) ai është dënuar njëkohësisht si për veprën penale të mashtrimit, ashtu edhe atë të pastrimit të produkteve të veprës penale, ndonëse këto vepra konkurrojnë me njëra-tjetrën. Dënimi për veprat penale të mashtrimit dhe të pastrimit të produkteve të veprës penale ose veprimtarisë kriminale është bërë në interpretim të gabuar të neneve 143, paragrafi i tretë, dhe 287 të KP-së, në cenim të parimit të ligjshmërisë. Sipas konventës së Këshillit të Evropës “Për pastrimin, kërkimin, kapjen dhe konfiskimin e produkteve të krimit dhe për financimin e terrorizmit” (*ETS nr. 198*), të ratifikuar nga shteti shqiptar me ligjin nr. 9646, datë 27.11.2006, subjekti i veprës penale kryesore nuk mund të jetë edhe subjekti i veprës penale të pastrimit të produkteve të veprës penale. Gjykata e rrethit ka ngatërruar konceptet ligjore të veprës penale të mashtrimit me atë të vjedhjes së pasurisë. Si për veprën penale me objekt aktivitetin ekonomik, ashtu edhe për pastrimin e produkteve të veprës penale, kjo gjykatë ka referuar në direktivë të Këshillit të Evropës, pa e cituar konkretisht atë.

10.2. *E drejta për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme*, e garantuar nga neni 32, pika 2, i Kushtetutës, pasi:

10.2.1. Vendimet e gjykatave janë bazuar në dëshmi të personave lidhur me fakte dhe ngjarje të dëgjura ose mësura nga persona të tretë, të panjohur prej tyre. Pyetja e dëshmitarit R.K., jurist e avokat mbrojtës i “DIA, Dega Shqipëri” dhe OSSHE-së në Gjykatën e Arbitrazhit Ndërkombëtar, është bërë në shkelje të ligjit për profesionin e avokatit, i cili ndalon pyetjen e avokatit për rrethana të mësura gjatë ushtrimit të profesionit. Po kështu, në shkelje të nenit 156, pika 1, shkronja “ç”, të KPP-së, gjykatat e faktit kanë marrë në konsideratë dëshminë e shtetasit A.S., i cili ishte në konflikt interesi me të, pasi e kishte kallëzuar 2 herë penalisht kërkuesin e ishte shpallur debitor nga “DIA, Dega Shqipëri” me vendim gjykate, si dhe dëshmitë e shtetasve O.K., S.H. e R.K., të cilët ishin në kushte papajtueshmërie. Duke qenë se në ankim kërkuesi kishte pretenduar shkelje të dispozitave procedurale për mënyrën e marrjes së provave, gjykata e apelit kishte detyrimin të përsëriste hetimin gjyqësor, duke urdhëruar paraqitjen në seancë të dëshmitarëve të kërkuar prej tij. Kjo gjykatë u ka dhënë vlerë të paracaktuar dëshmimeve të administruara në gjykatën e rrethit, duke ndërtuar skemë ngjarjeje të ndryshme nga aktet e administruara në dosje.

- 10.2.2. Ai nuk ka qenë i pranishëm në procedurën e sekuestrimit të akteve shkresore të datës 09.09.2015. Projekti i ashtuquajtur “Master Data Cleaning” nuk është marrë me procesverbal sekuestrimi dhe vendimi i prokurorit për sekuestrimin nuk ndodhet në fashikullin e gjykimit. Po kështu, *e-mail*-i bashkëshoqërues i dokumentit “P.&P.”, i depozituar nga organi i prokurorisë në seancën e datës 23.09.2016 të gjykatës së rrethit, është fabrikuar. Gjykatat kanë vlerësuar si fiktiv dokumentin e përgatitur në gjuhën angleze nga DIA, duke marrë përsipër të bëjnë njëkohësisht rolin e përkthyesit e të ekspertit. Edhe pse dokumentacioni origjinal i sekuestruar në banesën e tij në datën 12.05.2025 provonte dhe u jepte përgjigje pyetjeve për krijimin e shumave monetare të sekuestruara e origjinën e tyre, ai nuk është marrë parasysht nga organi i akuzës dhe gjykatat. Dënimi i tij është bazuar në prova indirekte.
- 10.3. *E drejta për proces të rregullt ligjor, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës*, në drejtim të:
- 10.3.1. *Së drejtës për t’u gjykuar nga një gjykatë e paanshme*, pasi (i) të 7-a kërkesat e tij për përjashtimin e trupit gjykues të gjykatës së rrethit janë rrëzuar nga trupa të tjerë gjykues të kësaj gjykate. Pretendimet e tij në këtë drejtim nuk janë marrë parasysht nga gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë. (ii) Gjyqtari i Gjykatës së Lartë I.P., që ka shqyrtuar rekursin e tij, ka qenë njëkohësisht edhe pjesë e trupit gjykues të kësaj gjykate që ka vendosur për konfiskimin e llogarive bankare të tij, të shoqërisë “ADC” dhe automjeteve në emër të tij. Ky gjyqtar duhet të kishte kërkuar dorëheqjen nga shqyrtimi i çështjes, ashtu si dy gjyqtarët e tjerë të kësaj gjykate, dorëheqjet e të cilëve janë pranuar. (iii) Çështja është shqyrtuar nga Gjykata e Lartë në dhomën e këshillimit, pa praninë e palëve dhe (iv) në një periudhë kohore prej 10 minutash.
- 10.3.2. *Së drejtës së aksesit*, pasi pavarësisht 35 kërkesave të tij për: vënien në dispozicion të kopjeve të akteve, marrjen e provave, deklarimin e njoftimit të dërguar nga një dëshmitar, shënimin në procesverbalin e seancës të deklarimit të bërë, revokimin e vendimit të ndërmjetëm, ekspertimin e dokumentit dhe ballafaqimin e dëshmitarëve, gjykata e rrethit nuk ia ka vënë ato në dispozicion dhe nuk i ka kthyer përgjigje.
- 10.3.3. *Së drejtës për t’u dëgjuar*, pasi gjykatat kanë lejuar leximin e deklarimeve të shtetasit E.M., pa marrë parasysht pretendimet e kërkuarit për dëshminë e këtij shtetasi,

kontradiktat në deklaratimet e tij dhe pamundësinë e kërkuarit për t'u ballafaquar me të.

10.3.4. *Së drejtës për t'u mbrojtur*, të garantuar nga neni 31, shkronja "ç", i Kushtetutës, pasi gjykata e rrethit nuk ka shtyrë seancën gjyqësore, pavarësisht se kërkuari ka qenë në pamundësi për të marrë pjesë personalisht për shkaqe shëndetësore ose të përfaqësohej përmes mbrojtësit të zgjedhur, i cili ishte angazhuar në tjetër proces gjyqësor. Ajo ka caktuar mbrojtëse kryesisht, D.Ç., ndaj së cilës kërkuari kishte paraqitur kallëzim penal dhe kishte kërkuar heqjen e licencës, për shkak të mungesës së njohurive të saj për çështjen. Po kështu, në cenim të *së drejtës për të pasur kohën e nevojshme për përgatitjen e mbrojtjes*, kjo gjykatë nuk ka marrë parasysh kundërshtimet e tij për caktimin kryesisht të avokates N.P., në kushtet kur ai kishte zgjedhur mbrojtës, ose për pavlefshmërinë absolute të akteve në proces; kërkesat e mbrojtësve të zgjedhur për shtyrjen e seancës për paraqitjen e kërtimeve përfundimtare ose pretendimet e kërkuarit për pamundësinë objektive të pjesëmarrjes së tyre, në kushtet kur provohej se njëri mbrojtës ishte angazhuar në tjetër proces, ndërsa tjetri kishte depozituar raporte mjekësore, ose kundërshtimet e tij për caktimin kryesisht të mbrojtëses E.U.

10.3.5. *Së drejtës për të kërkuar thirrjen e dëshmitarëve në favor të tij*, pasi gjykata e rrethit nuk ka marrë masa për njoftimin e dëshmitarit kryesor E.M. në adresën tjetër në Shqipëri të dhënë prej tij, si dhe në adresën jashtë vendit të vënë në dispozicion nga mbrojtësit e kërkuarit. Ajo është mjaftuar me njoftimin e këtij dëshmitari në njërin prej adresave në Shqipëri, duke lejuar leximin në gjykim të deklaratimeve të bëra nga ky shtetas, edhe pse ai kishte paraqitur deklaratë të shkruar, përmes së cilës shprehte gatishmërinë për të dëshmuar. Në zbatim të nenit 164 të KPP-së gjykatat duhej të kishin vendosur shoqërimin e detyrueshëm të këtij dëshmitari. Kërkesa e kërkuarit për ripërsëritjen e shqyrtimit gjyqësor për këtë qëllim është rrëzuar nga gjykata e apelit në kundërshtim me ligjin e provat dhe pretendimet e tij nuk janë marrë parasysh as nga Gjykata e Lartë. Po kështu, gjykatat e ulëta i kanë mohuar edhe të drejtën për të marrë në pyetje dëshmitarët J.H., J.I., J.K. e R.G.G., si dhe për të ripyetur dëshmitarët S.H., O.K., A.S., M.Sh. e E.M. Pretendimet e tij në lidhje me

pavlefshmërinë e njoftimeve të bëra dëshmitarëve J.K. e R.G.G. nuk janë marrë parasysh nga gjykatat.

10.3.6. *Parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, pasi:*

10.3.6.1. Prokuroria e Tiranës nuk ka pranuar të marrë deklaratimet e tij, ndonëse është paraqitur 4 herë para këtij organi për këtë qëllim, ndërkohë që është marrë në pyetje vetëm 1 herë. Po kështu, asnjë organ ose institucion nuk u ka kërkuar familjarëve të tij të vënë në dispozicion dokumente në lidhje me shoqëritë “ADC” dhe “DIA, Dega Shqipëri”.

10.3.6.2. Gjykatat kanë mbajtur standarde të dyfishta për sa i përket pyetjes së dëshmitarëve, duke mos pranuar për të dëshmuar dëshmitarët e mbrojtjes. Gjykata e rrethit nuk ka marrë parasysh kërkesat e tij të datave 18.10.2016 dhe 23.12.2016 për marrjen e provave të kërkuara paraprakisht, thirrjen e dëshmitarëve, subjekte debitore, dhe ballafaqimin e shtetasve S.H. e A.S. me dëshmitarin R.K. ose kërkesën për thirrjen e dëshmitarëve të mbrojtjes E.M., E.N., M.Sh., E.L., P.A., A.B. dhe S.R., ndërsa ka vendosur revokimin e vendimit për thirrjen e dëshmitarëve S.R., P.A., E.L. dhe M.Sh., ndonëse ata ishin pranuar më parë si dëshmitarë, si dhe ka ndryshuar vendimin për pyetjen e dëshmitarëve T.S., A.H. dhe R.R. Po kështu, me vendim të ndërmjetëm të datës 17.03.2017, kjo gjykatë ka vendosur rrëzimin e kërkesës së tij për pyetjen e dëshmitarëve të tjerë, ish-punonjës të “DIA, Dega Shqipëri”, të lidhur në mënyrë të drejtpërdrejtë me procesin penal në ngarkim të tij, ndërkohë që ka revokuar pa shkak vendimin për thirrjen e dëshmitares A.H. Gjykata e apelit ka rrëzuar kërkesën e tij për ripërsëritjen e shqyrtimit gjyqësor. Po kështu, kjo gjykatë dhe Gjykata e Lartë kanë rrëzuar ankimet e tij ndaj këtyre vendimeve të ndërmjetme.

10.3.6.3. Gjykata e rrethit nuk ka pranuar kërkesën e tij për marrjen e dokumenteve, në cilësinë e provave shkresore, që ndodheshin në Gjykatën e Arbitrazhit Ndërkombëtar. Argumentet e kësaj gjykate se këto dokumente mund të siguroheshin nga mbrojtja janë të pabazuara, pasi mbrojtja nuk mund t'i vinte ato në dispozicion, për shkak të natyrës konfidenciale të tyre. Kërkesa e tij për riçeljen e hetimit gjyqësor dhe marrjen e dokumenteve nga gjykata e arbitrazhit nuk është pranuar nga gjykata e apelit, në cenim të nenit 8/a, paragrafi 2, të KPP-

së, sipas të cilit organi procedues ka detyrimin të mbledhë edhe provat në favor të të pandehurit.

10.3.6.4. Gjykatat nuk kanë marrë parasysh pretendimet e tij për pavlefshmërinë e aktit të ekspertimit të ekspertëve kontabël dhe pavërtetësinë e gjetjeve të tyre, në shkelje të parimit të *presumimit të pafajësisë, së drejtës për t'u mbrojtur dhe për mbrojtje efektive, si dhe së drejtës për shqyrtim të plotë e efektiv të provave*. Qëndrimi i Gjykatës së Lartë për marrjen në pyetje të ekspertit Sh.M. është i pavërtetë, pasi kërkuesi nuk është lejuar nga gjykata të marrë në pyetje këtë ekspert.

10.3.6.5. Gjykatat nuk kanë pranuar si provë studimin e realizuar nga shoqëria “D.” për llogari të Entit Rregullator të Energjisë, raportet e përgatitura nga ekspertët e pavarur “M.”, Francë dhe “M.S.” ose prapësimet e shoqërisë “CEZ” drejtuar Gjykatës së Arbitrazhit Ndërkombëtar.

10.3.7. *Së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm*, pasi procesi penal ndaj tij ka filluar më 15.09.2014 dhe ka përfunduar më 30.05.2024, pasi ka shlyer dënimin me burgim prej 11 vjetësh.

10.3.8. *Standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor*, pasi:

10.3.8.1. (i) Në vendimin e ndërmjetëm të datës 03.05.2016 gjykata e rrethit nuk është shprehur për kërkesat e tij për thirrjen e dëshmitarëve të mbrojtjes E.M., E.N., M.Sh., E.L., P.A., A.B. e S.R., për të marrë transaksionet bankare të realizuara nga shoqëritë “DIA” ltd. e “ADC” e dokumentet shoqëruese të tyre, për njoftimin për media të Prokurorisë së Përgjithshme, sipas të cilit kërkuesi është detyruar të tërhiqet nga shqyrtimi i çështjes nga Gjykata e Arbitrazhit Ndërkombëtar, si dhe për marrjen në shqyrtim të provave të paraqitura nga organi i akuzës, të cilat nuk duhej të ishin pjesë e fashikullit gjyqësor. (ii) Gjykata e apelit nuk u ka dhënë përgjigje pretendimeve të tij për pavlefshmërinë e akteve në proces. Konkluzioni i kësaj gjykate për mungesën e dokumentacionit justifikues për transfertat hyrëse dhe dalëse të shoqërisë “ADC” është i pabazuar në prova. (iii) Gjykata e Lartë nuk ka analizuar pretendimet e tij për paligjshmërinë e marrjes së provave dhe mosmarrjen nga gjykatat më të ulëta të provave në favor të tij. Zbatimi dhe interpretimi i ligjit është bërë nga gjykatat në cenim të parimeve dhe standardeve kushtetuese. (iv) Gjykatat nuk u kanë dhënë përgjigje pretendimeve të tij për

dokumentin e depozituar në gjuhën angleze nga organi i akuzës gjatë gjykimit të çështjes në gjykatën e rrethit. (v) Gjykata e Lartë ka arsyetuar për konfliktin e tij me disa nga dëshmitarët, ndërkohë që pretendimet e tij nuk ishin ngritur për shkak konflikti, por për shkak të marrjes së dëshmisë në kundërshtim me ligjin.

10.4. *Neni 14 i Kushtetutës* në lidhje me *të drejtën për përktthyes*, të parashikuar nga neni 31, shkronja “c”, i Kushtetutës, pasi dokumenti “P.&P.” i depozituar nga organi i prokurorisë në seancën e datës 23.09.2016 të gjykatës së rrethit ishte i përpiluar në gjuhën angleze, në kundërshtim me nenin 8 të KPP-së.

10.5. *E drejta për të mos u deklaruar fajtor për një veprë penale e cila nuk konsiderohet e tillë me ligj*, e garantuar nga neni 29 i Kushtetutës, pasi në rastin e tij bëhej fjalë për zbatimin e një kontrate juridike civile, të lidhur rregullisht mes palëve. Faturat tatimore të lëshuara nga “DIA, Dega Shqipëri” janë hartuar në përputhje me marrëdhënien kontraktore mes saj dhe shoqërisë “CEZ”. Gjykata e rrethit dhe ajo e apelit nuk kanë sqaruar pozitën procedurale të “DIA, Dega Shqipëri” dhe nuk kanë marrë parasysh parashikimet e ligjeve për tregtarët e shoqëritë tregtare dhe për përgjegjësinë penale të personave juridikë. Gjykatat nuk kanë përcaktuar shumën e pretenduar të përfituar padrejtësisht nga kërkuesi, dëmin ekonomik të shkaktuar dhe përfitimin e shoqërisë “CEZ” nga aktiviteti i “DIA, Dega Shqipëri”. Gjykata e rrethit nuk ka marrë parasysh kërkesën e tij për kryerjen e ekspertimit për përcaktimin e dëmit ekonomik.

10.6. *Parimi i prezumimit të pafajësisë*, i garantuar nga neni 30 i Kushtetutës, pasi në njoftimin e bërë për shtyp në lidhje me çështjen, Prokuroria e Përgjithshme e ka deklaruar fajtor. Po kështu, gjykata e rrethit i ka kaluar atij barrën e provës për vënien e provave në dispozicion të saj dhe të ekspertëve. Si kjo gjykatë, ashtu edhe ajo e apelit janë nisur nga premisa se mungesa e justifikimit të burimit të të ardhurave çon automatikisht në kryerjen e veprës penale “Pastrimi i produkteve të veprës penale ose veprimtarisë kriminale”. Pretendimet e tij në këtë drejtim nuk janë marrë parasysh as nga Gjykata e Lartë.

10.7. *E drejta për të mos u detyruar për të dëshmuar kundër vetes*, e garantuar nga neni 32, pika 1, i Kushtetutës.

11. *Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme*, ka prapësuar se kërkuesi nuk legjitimohet *ratione personae*, pasi ankimi kushtetues individual është paraqitur nga mbrojtës pa prokurë. Po sipas këtij subjekti, kopja e kërkesës drejtuar Gjykatës është

nënshkruar nga mbrojtësi dhe jo kërkuesi, ndërsa kopja e prokurës së përgjithshme bashkëlidhur kërkesës nuk përbën dokument ligjor përfaqësimi, sipas përcaktimeve të nenit 48, pika 2, të KPP-së, neneve 70 e vijues të Kodit Civil (KC) dhe neneve 62, 63, 99 e 101 të ligjit nr. 110/2018 “Për noterinë” (ligji nr. 110/2018).

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuesit

12. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është vlerësuar si një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f”, 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të Ligjit Organik të Gjykatës, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret kumulative të nenit 71/a të Ligjit Organik të Gjykatës, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

13. Për sa i përket legjitimitit *ratione personae*, në kuptim të shkronjës “f” të pikës 1 të nenit 131 dhe shkronjës “i” të pikës 1 të nenit 134 të Kushtetutës, Gjykata vëren se subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, ka pretenduar se kërkuesi nuk legjitimohet për këtë kriter, për shkak se ankimi kushtetues individual është paraqitur nga mbrojtës pa prokurë. Po sipas Prokurorisë së Përgjithshme, kopja e kërkesës drejtuar Gjykatës është nënshkruar nga mbrojtësi dhe jo kërkuesi, ndërsa kopja e prokurës së përgjithshme bashkëlidhur saj nuk përbën dokument ligjor përfaqësimi, sipas përcaktimeve të nenit 48, pika 2, të KPP-së, neneve 70 e vijues të KC-së dhe neneve 62, 63, 99 e 101 të ligjit nr. 110/2018. Kjo prokurë, e përkthyer në gjuhën shqipe nga akti “Prokurë e përgjithshme” në gjuhën maqedonase, nuk përmban nënshkrimin e kërkuesit. Ndërsa, sipas kërkuesit, prokura e depozituar me ankimin kushtetues individual është në përputhje me kërkesat ligjore, Konventën e Hagës të vitit 1961 dhe jurisprudencën shqiptare e atë ndërkombëtare. Pretendimet e organit të akuzës përbëjnë veprim procedural për shmangien e thelbit të kontrollit kushtetues.

14. Gjykata vëren se ankimi kushtetues individual është nënshkruar nga mbrojtësi i kërkuesit dhe atij i është bashkëlidhur kopje e përkthyer në gjuhën maqedonase e prokurës së përgjithshme të

datës 30.04.2024, përmes së cilës kërkuesi ka autorizuar për përfaqësim avokatin Arben Braçe. Në mungesë të kopjes origjinale ose të noterizuar të kësaj prokure, në seancën e datës 19.06.2025 Gjykata ka shtyrë gjykimin e çështjes, duke çmuar të domosdoshëm për vijimin e shqyrtimit kushtetues plotësimin nga kërkuesi të aktit të përfaqësimit. Në datën 28.07.2025 kërkuesi ka paraqitur në Gjykatë kopjen në gjuhën shqipe të prokurës së përgjithshme të datës 30.04.2024, si dhe aktet noteriale të përpiluara në Vjenë në datën 24.06.2025 për konfirmimin e autorizimit të dhënë avokatit Arben Braçe me prokurën e datës 30.04.2024, emërimin e tij si përfaqësues ligjor në gjykimin kushtetues dhe dijeninë e kërkuesit për veprimet e kryera nga ky mbrojtës. Gjykata vë në dukje, gjithashtu, se pas depozitimit të këtyre akteve Prokuroria e Përgjithshme nuk ka paraqitur prapësime të mëtejshme për çështjen. Në këtë situatë, Gjykata vlerëson se kërkesa përmbush kriteret formale, të parashikuara nga neni 27, pika 2, shkronja “ë”, të Ligjit Organik të Gjykatës.

15. Po kështu, Gjykata vëren se kërkuesi, si individ, legjitimohet *ratione personae*, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor ndaj të cilit ka ngritur pretendime në ankimin kushtetues individual e ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

16. Një kriter tjetër paraprak është *shterimi i mjeteve juridike efektive*, që përcaktohet nga neni 131, pika 1, shkronja “f”, i Kushtetutës, sipas të cilit individ mund t’i drejtohet Gjykatës me ankim kushtetues individual vetëm pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese që ai pretendon se i janë cenuar. Ky rregull nënkupton jo vetëm që individ i t’u jetë drejtuar të gjitha instancave të zakonshme, duke respektuar kërkesat formale dhe afatet e parashikuara në ligjin procedural, por edhe që të gjitha pretendimet që ngrenë në këtë Gjykatë t’i ketë paraqitur më parë në këto instanca, të paktën në substancë (*shih vendimet nr. 61, datë 19.09.2024; nr. 14, datë 21.06.2022; nr. 8, datë 19.03.2018 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Gjykata vëren se në ankimin kushtetues individual kërkuesi ka pretenduar cenimin e *parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit*, për shkak se është marrë në pyetje vetëm një herë nga organi i ndjekjes penale dhe organet shtetërore nuk u kanë kërkuar familjarëve të tij të paraqesin argumente, si dhe të *së drejtës për të mos u detyruar për të dëshmuar kundër vetes*, pretendime të cilat nuk i ka parashtruar më parë në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, duke mos shteruar mjetet juridike efektive në dispozicion, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës. Në këto rrethana, këto pretendime nuk mund të merren në shqyrtim.

18. Kërkuesi ka pretenduar, gjithashtu, cenimin e *së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm*, për shkak të kohëzgjatjes së procesit penal në ngarkim të tij rreth 10 vjet. Për sa i takon

këtij pretendimi, Gjykata sjell në vëmendje se në datën 05.11.2017 kanë hyrë në fuqi ndryshimet që i janë bërë KPC-së me ligjin nr. 38/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8116, datë 29.3.1996 “Kodi i Procedurës Civile i Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar”, sipas të cilave, individët kanë dispozicion mjetin juridik të kërkesës që u drejtohet gjykatave të zakonshme për përsheptimin e procedurave dhe konstatimin e shkeljes (nenet 399/1 e vijues të KPC-së). Në jurisprudencën kushtetuese është pohuar se këto mjete ligjore për mbrojtjen e së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm, në parim, janë efektive, ndërsa në praktikë efektiviteti i tyre duhet shqyrtuar nën dritën e rrethanave të çdo rasti konkret (*shih vendimet nr. 11, datë 28.02.2024; nr. 10, datë 07.03.2023; nr. 3, datë 17.02.2022 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, në çështjen në shqyrtim, Gjykata vëren se kërkuesi nuk i ka bashkëlidhur ankimit kushtetues ndonjë akt që të provojë se ka përdorur mjetet ligjore që ka pasur në dispozicion, për rrjedhojë çmon se ai nuk ka shteruar mjetet juridike efektive për pretendimin për cenimin e së drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm, ndaj ky pretendim nuk mund të merret në shqyrtim.

19. Për sa u përket pretendimeve të tjera, Gjykata vëren se kërkuesi i është drejtuar asaj me ankim kushtetues individual pas përfundimit të procesit gjyqësor në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm dhe pasi ka shteruar në formë e substancë mjetet e zakonshme të ankimit ndaj vendimeve të gjykatave më të ulëta. Për rrjedhojë, ai nuk ka mjet tjetër juridik në dispozicion për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese të pretenduara të cenuara përveç paraqitjes së ankimit kushtetues individual.

20. Për sa i takon legjitimitet *ratione temporis* të kërkuesit, në kuptim të nenit 71/a, pika 1, shkronja “b”, të Ligjit Organik të Gjykatës, Gjykata vëren se vendimi më i fundit në kohë i kundërshtuar, ai i Gjykatës së Lartë, mban datën 30.05.2024 dhe i është komunikuar kërkuesit në rrugë elektronike në datën 26.07.2024, ndërsa ankimi kushtetues individual është paraqitur në datën 25.11.2024, pra brenda afatit ligjor 4-mujor.

21. Po në kuadër të këtij kriteri, Gjykata evidenton se kërkuesi ka pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor, për shkak se: dokumenti “Raporti i Identifikimit të Debitorëve”, i administruar si provë në seancën gjyqësore të datës 09.12.2016, është i rremë e i falsifikuar; shkresa përcjellëse e këtij raporti, e depozituar nga prokuroria në gjykatë, nuk është ajo e dorëzuar nga DIA; përkthimi i këtij raporti, i depozituar nga prokuroria në seancën e datës 23.09.2016 të gjykatës së rrethit, ka qenë i pasaktë, me deformime dhe shtrembërime të fjalëve, duke u ndryshuar atyre kuptimin dhe duke i dhënë faktit tjetër kuptim. Gjykata vëren se këto pretendime janë parashtruar nga kërkuesi si shkaqe të reja në parashtrimet e tij të datës 06.03.2025, pra pas kalimit të çështjes për shqyrtim në

seancë plenare. Duke pasur parasysh qëndrimin e saj në çështje të ngjashme (*shih vendimet nr. 21, datë 22.04.2025; nr. 4, datë 21.01.2025 të Gjykatës Kushtetuese*), Gjykata vlerëson se këto pretendime nuk mund të merren në shqyrtim, pasi janë paraqitur jashtë afatit ligjor 4-mujor të parashikuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i Ligjit Organik të Gjykatës.

22. Për sa i përket legjitimitetit *ratione materiae*, kërkuesi ka pretenduar cenimin e *parimit ne bis in idem*, *parimit të sigurisë juridike*, *parimit të ligjshmërisë*, *së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme*, *së drejtës për proces të rregullt ligjor* (në disa aspekte), *së drejtës për përkthyes*, *së drejtës për të mos u deklaruar fajtor për një vepër penale e cila nuk konsiderohet e tillë me ligj dhe parimit të prezumimit të pafajësisë*.

23. Për sa i takon *së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme*, kërkuesi ka parashtruar se gjykata e apelit ka ndërtuar skemë ngjarjeje të ndryshme nga aktet e administruara në dosje, dhe se gjykatat kanë vlerësuar si fiktiv dokumentin e përgatitur në gjuhën angleze nga DIA. Ndërsa në lidhje me *të drejtën për proces të rregullt ligjor*, ai ka pretenduar se i është cenuar në aspekt të: *i) së drejtës për t’u gjykuar nga një gjykatë e paanshme*, për shkak se gjykata e rrethit ka refuzuar në shumë raste pyetjet e adresuara prej tij dëshmitarëve dhe nuk ka pranuar kërkesat e tij për thirrjen e ballafaqimin e disa dëshmitarëve; *ii) së drejtës për t’u dëgjuar*, për shkak se gjykatat nuk kanë marrë parasysh pretendimet e tij për dëshminë e shtetasit E.M. dhe deklaratimet kontradiktore të këtij shtetasi; *iii) parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit*, *së drejtës për t’u mbrojtur dhe për mbrojtje efektive e së drejtës për shqyrtim të plotë dhe efektiv të provave*, për shkak se gjykatat nuk kanë pranuar si provë studimin e realizuar nga shoqëria “D.” për llogari të Entit Rregullator të Energjisë, raportet e përgatitura nga ekspertët e pavarur “M.”, Francë dhe “M.S.” ose prapësimet e shoqërisë “CEZ” drejtuar Gjykatës Ndërkombëtare të Arbitrazhit; *v) standardit të arsyesimit të vendimit gjyqësor*, për shkak se konkluzioni i gjykatës së apelit për mungesën e dokumentacionit justifikues për transfertat hyrëse dhe dalëse të shoqërisë “ADC” është i pabazuar në prova; *së drejtës për të mos u deklaruar fajtor për një vepër penale e cila nuk konsiderohet e tillë me ligj*, pasi gjykata e rrethit nuk ka marrë parasysh kërkesën e tij për kryerjen e ekspertimit për përcaktimin e dëmit ekonomik. Gjykata vë në dukje se këto pretendime kanë të bëjnë, në thelb, me vlerësimin e fakteve dhe provave nga gjykatat e zakonshme, ndaj si të tilla nuk përfshihen në juridiksionin kushtetues.

24. Po kështu, kërkuesi ka pretenduar cenimin së drejtës për proces të rregullt në aspekt të *barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit*, për shkak se gjykatat nuk kanë marrë parasysh pretendimet

e tij për pavlefshmërinë dhe pavërtetësinë e gjetjeve të aktit të ekspertimit. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se akti i ekspertimit është një provë shkencore që edhe pse mbart në vetvete shumë avantazhe, për gjykatën do të mbetet një provë si gjithë llojet e tjera të provave që do të marrë vlerën dhe fuqinë e saj provuese vetëm mbasi gjykatat e juridiksionit të zakonshëm e çmojnë atë (*shih vendimin nr. 45, datë 23.07.2012 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, në rastin konkret Gjykata vëren se pretendimet e kërkuesit për pavlefshmërinë e aktit të ekspertimit parashtrihen në kuadër të gjetjeve të këtij akti, konkretisht vërtetësisë të konkluzioneve të nxjerra në të, si dhe vlerësimit të tij nga gjykatat e zakonshme. Në lidhje me to, Gjykata konstaton se përgjatë procesit gjyqësor kërkuesit i është dhënë mundësia që, në kushte të barabarta me organin e ndjekjes penale, të kundërshtojë gjetjet e aktit të ekspertimit, si dhe të paraqesë prova në mbështetje të argumenteve të tij. Pretendimet e tij për konkluzionet e këtij akti janë vlerësuar nga gjykatat e faktit në raport me provat e tjera të administruara gjatë gjykimit dhe gjykatat kanë dhënë përgjigje të argumentuara për shkaqet e rrëzimit të tyre. Në këtë situatë, Gjykata çmon se pretendimet e kërkuesit për cenimin e parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, për shkak të pavlefshmërisë dhe pavërtetësisë së gjetjeve të aktit të ekspertimit, janë haptazi të pabazuara.

25. Kërkuesi ka pretenduar, gjithashtu, cenimin e *parimit të prezumimit të pafajësisë*, duke parashtruar si argumente se gjykata e rrethit i ka kaluar atij barrën për vënien e provave në dispozicion të saj dhe të ekspertëve. Kjo gjykatë dhe gjykata e apelit janë nisur nga premisa se mungesa e justifikimit të burimit të të ardhurave çon automatikisht në kryerjen e veprës penale “Pastrimi i produkteve të veprës penale ose veprimtarisë kriminale”, ndërsa Gjykata e Lartë nuk ka marrë parasysh pretendimet e tij në këtë drejtim.

26. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se parimi i prezumimit të pafajësisë nënkupton se gjykatat e zakonshme nuk duhet ta fillojnë procesin me bindjen se i pandehuri ka kryer krimin për të cilin akuzohet, barra e provës i takon palës akuzuese, çdo dyshim duhet të shkojë në favor të të pandehurit dhe gjykata duhet ta mbështesë vendimin në prova të drejtpërdrejta dhe të tërthorta që duhet të provohen nga akuza (*shih vendimet nr. 63, datë 20.11.2023; nr. 14, datë 03.5.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, në rastin konkret Gjykata vëren se, në kundërshtim nga sa kërkuesi pretendon, gjykatat e faktit i kanë bazuar vendimet e tyre për deklarimin e tij fajtor mbi një sërë provash të administruara në gjykim dhe të shqyrtuara e vlerësuara në harmoni me njëra-tjetrën, përfshirë ato për të ardhurat e fituara nga shoqëritë “ADC” dhe “DIA”, ku kërkuesi ka qenë

ortak. Në analizë të fakteve të rezultuara gjatë gjykimit përkundrejt provave të administruara, gjykatat kanë arritur në përfundimin se fajësia e kërkuesit provohej përtej çdo dyshimi të arsyeshëm, duke arsyetuar për shkaqet mbi të cilat kanë bazuar vendimmarrjet e tyre. Ndërsa, Gjykata e Lartë ka vlerësuar se kërkuesi ka marrë përgjigje të arsyetuar nga gjykata e apelit për pretendimet e tij për cenimin e prezumimit të pafajësisë. Në analizë të këtyre vendimmarrjeve nuk rezulton që gjykatat të kenë filluar procesin me bindjen se kërkuesi ka kryer veprat penale, të kenë zhvendosur barrën e provës të kërkuesi ose të kenë nxjerrë konkluzione të paarsyeshme në lidhje me provat. Në këtë situatë, Gjykata vlerëson se pretendimet e mësipërme të kërkuesit për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë janë haptazi të pabazuara.

28. Në ankimin kushtetues individual kërkuesi ka pretenduar, gjithashtu, cenimin e *parimit ne bis in idem* dhe *parimit të sigurisë juridike*, duke parashtruar tri argumente (*shih paragrafin 10.1. të vendimit*). Në jurisprudencën e saj në lidhje me parimin *ne bis in idem*, Gjykata ka theksuar se ideja e këtij parimi nuk qëndron te zbatimi dy a më shumë herë i së njëjtës normë penale, por te mosgjykimi e mosdënimi përsëri i subjektit për të njëjtën veprë penale, për të cilën ai është dënuar më parë me vendim të formës së prerë nga një gjykatë e caktuar me ligj. Kriteri “e njëjta veprë” i referohet të njëjtit veprim, sjellje, fakt, veprë penale dhe kualifikim ligjor të tyre, të cilat formojnë bazën e kësaj veprë dhe për të cilin personi është dënuar ose liruar. Nëse gjenden elemente të njëjta, parimi *ne bis in idem* ndalon çdo dënim tjetër ose procedim të mëtejshëm (*shih vendimet nr. 11, datë 13.03.2025; nr. 8, datë 28.02.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

29. Për sa u përket dy argumenteve të para për cenimin e parimit *ne bis in idem*, që kanë të bëjnë me mosmarrjen parasysht nga organi i akuzës të vendimeve të tij të mëparshme për pushimin e procedimeve penale në ngarkim të kërkuesit (i) dhe vendimmarrjet e prokurorit më të lartë për shfuqizimin e vendimeve të prokurorëve më të ulët për pushimin e çështjeve (ii), Gjykata vëren se ato mbështeten në faktin e bashkimit të procedimit penal nr. 6381/2014 me procedimet penale nr. 978/2008 dhe nr. 963/2012, të cilat ishin pushuar me vendim të prokurorit. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se vendimi i prokurorit për pushimin e çështjes penale nuk përbën vendim përfundimtar të formës së prerë të dhënë nga një gjykatë e caktuar me ligj për qëllime të zbatimit të parimit *ne bis in idem*, të garantuar nga neni 34 i Kushtetutës (*shih vendimin nr. 10, datë 02.04.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, në rastin konkret Gjykata çmon se këto argumente të kërkuesit nuk gjejnë mbështetje në aspektin kushtetues, për sa kohë që parimi *ne*

bis in idem vendos ndalimin për gjykimin/dënimin dy herë me vendim gjyqësor dhe jo me vendim të prokurorit.

30. Në lidhje me argumentin e tretë, që ka të bëjë me dënimin e kërkuesit njëkohësisht si për veprën penale të mashtrimit, ashtu edhe atë të pastrimit të produkteve të veprës penale dhe arsyetimin e gjykatës së rrethit në këtë drejtim (iii), Gjykata vëren se për sa u përket veprimeve që do të konsiderohen pastrim parash dhe veprës kryesore (mëmë), gjykata e rrethit, duke vënë në dukje se direktivat e ETS-së nr. 198 ishin në përputhje me nenin 9 të kësaj konvente, ka vlerësuar se sipas praktikës gjyqësore konsiderohet veprim i dënueshëm, në kuptim të nenit 287 të KP-së, pastrimi jo vetëm i produkteve të veprës penale, por dhe i çdo veprimtarie kriminale, edhe në rastin kur nuk është filluar asnjëherë çështja penale ose nuk është dhënë një dënim me vendim penal të formës së prerë (*shih faqet 106-107 të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*), qëndrim ky i vlerësuar i drejtë në thelb nga gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë. Kjo e fundit, në interpretim të ETS-së nr. 198 dhe Konventës Evropiane për Pastrimin, Depistimin, Kapjen dhe Konfiskimin e Produkteve të Krimin (ETS nr. 141), të ratifikuar nga shteti shqiptar me ligjin nr. 8646, datë 20.07.2000, ka theksuar se vepra penale kryesore prej së cilës burojnë produktet ose pasuritë kriminale është e mëvetësishme nga vepra penale e pastrimit të këtyre produkteve dhe se subjekti i kryerjes së veprës penale kryesore mund të jetë njëherazi edhe subjekti i kryerjes së veprës penale të pastrimit të produkteve të veprës penale, por ky i fundit jo detyrimisht duhet të jetë autori i veprës penale kryesore (*shih faqen 31, paragrafi 75, të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

31. Në analizë të vendimmarrjes së gjykatave të zakonshme, Gjykata vëren se në vendimin e saj gjykata e rrethit ka vënë në dukje direktivat e ETS-së nr. 198, duke iu referuar për këtë qëllim parashikimeve të kësaj konvente. Pretendimet e kërkuesit për përcaktimet e këtij akti ndërkombëtar janë marrë në shqyrtim nga gjykatat e zakonshme, të cilat kanë dhënë përgjigje të arsyetuara për shkaqet e rrëzimit të tyre. Në analizë të vendimeve të gjykatave të zakonshme përkundrejt parashikimeve të konventave në fjalë, Gjykata vë në dukje se neni 9, pika 2, shkronja “b”, i ETS-së nr. 198 dhe neni 6, pika 2, shkronja “b”, i ETS nr. 141 parashikojnë se për qëllime të zbatimit të paragrafëve 1 të këtyre neneve (vepra penale e pastrimit), shteti *mund* të parashikojë se veprat penale të shpallura nga këta paragrafë nuk zbatohen ndaj autorëve të veprës penale kryesore (që ka gjeneruar produktet e veprës penale të pastrimit), duke njohur në këtë mënyrë diskrecionin e shtetit për të vendosur dënimin e individit vetëm për njërën prej veprave penale. Në këto kushte, duke pasur parasysh rregullimet normuese të dy konventave të Këshillit të Evropës, si dhe faktin se kërkuesi ka

marrë përgjigje të argumentuara nga gjykatat për sa i përket dënimit për të dyja veprat penale për të cilat është akuzuar, Gjykata çmon se pretendimet e tij për cenimin e parimit *ne bis in idem* dhe parimit të ligjshmërisë, për shkak të parashikimeve të ETC-së nr. 198 dhe referimit të gabuar nga gjykata e rrethit në direktivën e Këshillit të Evropës, janë haptazi të pabazuara.

32. Në ankimin kushtetues individual kërkuesi ka pretenduar cenimin e së drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë e paanshme, duke parashtruar katër argumente (shih paragrafin 10.3.1. të vendimit). Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se e drejta për gjykim nga një gjykatë e paanshme, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, ka në vetvete elementin *subjektiv*, i cili lidhet ngushtë me bindjen e brendshme që krijon gjyqtari për zgjidhjen e çështjes në gjykim, si dhe elementin *objektiv*, me të cilin kuptohet dhënia e garancive të nevojshme për gjykim të paanshëm nga vetë gjykata, përmes mënjanimi nga vetë ajo të çdo dyshimi të përligjur në këtë drejtim. Sipas Gjykatës, kjo e drejtë merr parasysh veçanërisht problemin e përbërjes së trupit gjykues, në mënyrë që të mënjanohej nga gjykimi i çështjes gjyqtarët që nuk kanë garancitë e kërkuara për paanshmëri në kuptimin objektiv (shih vendimet nr. 21, datë 26.09.2022; nr. 21, datë 29.04.2010 të Gjykatës Kushtetuese).

33. Për sa i përket argumentit të parë për cenimin e së drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë e paanshme, mospranimi nga gjykata e rrethit të kërkesave të tij për përjashtimin e trupit gjykues të kësaj gjykate (i), nga aktet e dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të gjykimit kushtetues, Gjykata vëren se gjatë gjykimit të çështjes në atë gjykatë kërkuesi ka paraqitur disa kërkesa për përjashtimin e gjyqtarëve, duke parashtruar si shkak mohimin nga kjo gjyqtarë të të drejtave të tij. Po kështu, ai ka kërkuar përjashtimin e gjyqtarëve të tjerë të trupit gjykues të gjykatës së rrethit, me argumentin se nuk kishin pranuar kërkesat procedurale të tij ose të mbrojtësve të tij. Këto kërkesa janë shqyrtuar nga gjyqtarë të tjerë të kësaj gjykate, të cilët në përfundim kanë vendosur rrëzimin e tyre, duke vlerësuar se shkaqet e parashtruara në to nuk ishin nga ato të parashikuara në nenet 18-19 të KPP-së. Qëndrimi i gjykatës së rrethit është gjetur i drejtë nga gjykata e apelit (shih faqen 37 të vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë) dhe më pas nga Gjykata e Lartë (shih faqen 26, paragrafi 61, të vendimit të Gjykatës së Lartë). Në analizë të këtyre vendimmarrjeve, Gjykata vëren se kërkuesi ka marrë përgjigje të arsyetuara nga gjykatat e zakonshme për shkaqet e rrëzimit të pretendimeve për njëanshmërinë e gjyqtarëve të trupit gjykues të gjykatës së rrethit. Në vlerësimin e Gjykatës, arsyetimet e gjykatave nuk rezultojnë në kundërshtim me parimin e paanshmërisë së gjyqtarit, në

drejtim të testit objektiv dhe subjektiv të përcaktuar nga jurisprudenca kushtetuese. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se këto pretendime janë haptazi të pabazuara.

34. Për sa i takon argumentit të dytë, i cili parashtrohet në drejtim të pjesëmarrjes së të njëjtit gjyqtar si në trupin gjykues të Gjykatës së Lartë që ka shqyrtuar procesin e konfiskimit të pasurive, ashtu edhe në trupin gjykues të kësaj gjykate që ka shqyrtuar procesin penal në ngarkim të tij (ii), në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se pjesëmarrja e të njëjtit gjyqtar në trupin gjykues që ka gjykuar çështjen e sekuestrimit të pasurisë në kuadrin e një procedimi parandalues bazuar në dyshimin dhe prezumimin për zotërimin e prejardhjen e paligjshme të pasurisë, si dhe në trupin gjykues që ka vendosur për çështjen penale, nuk përbën shkak që çon domosdoshmërisht në anësinë e gjyqtarit në fjalë në vlerësimin e veprave penale për të cilat kërkuesi është akuzuar. Nëse ka dyshime për paanshmërinë e gjyqtarit, këndvështrimi i të akuzuarit është i rëndësishëm, por nuk është vendimtar. Ajo që është vendimtare është nëse kjo frikë mund të konsiderohet se është objektivisht e justifikueshme. Në këtë drejtim, Gjykata vlerëson nëse ka fakte të vërtetueshme, të cilat mund të ngrënë dyshime për paanshmërinë e gjyqtarit (*shih vendimin nr. 33, datë 22.07.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

35. Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, në rastin konkret Gjykata vëren se në procesin e konfiskimit të pasurive gjykatat e faktit kanë konkluduar se kërkuesi nuk justifikonte burimet e ligjshme të pasurive të tij, vendime të cilat janë vlerësuar të drejta në vijim nga Gjykata e Lartë, në përbërje të trupit gjykues të së cilës ka qenë edhe gjyqtari për të cilin kërkuesi ka pretenduar njëanshmërinë. Në atë proces çështjet ligjore të vëna në diskutim nga Gjykata e Lartë kishin të bënin, në thelb, me të drejtën e pronës dhe kufizimin e saj sipas përcaktimeve të ligjit nr. 10192/2009. Ndërsa, në çështjen në shqyrtim, trupi gjykues i Gjykatës së Lartë ka analizuar vendimmarrjen e gjykatave të faktit për të përcaktuar nëse akuzat ndaj kërkuesit janë provuar tej çdo dyshimi të arsyeshëm. Për këtë qëllim, Gjykata e Lartë ka analizuar mënyrën e marrjes së provave, si dhe elementet e figurave të veprave penale për të cilat kërkuesi është akuzuar, duke konkluduar se vendimet e gjykatave të zakonshme ishin marrë në zbatim të drejtë të ligjit penal procedural e material. Në këtë kuptim, Gjykata vëren se çështjet ligjore të vëna në diskutim nga Gjykata e Lartë në procesin objekt ankimi kushtetues individual nuk kanë qenë të njëjta me ato të ngritura gjatë procesit të konfiskimit, duke pasur këto procese, në thelb, natyra të ndryshme. Në këtë situatë, Gjykata çmon se dyshimet e kërkuesit për njëanshmërinë e gjyqtarit të Gjykatës së Lartë, si rrjedhojë e pjesëmarrjes në trupin gjykues të saj

që ka shqyrtuar edhe procesin për konfiskimin e pasurive të tij, nuk rezultojnë objektivisht të justifikuara, për rrjedhojë janë haptazi të pabazuara.

36. Për sa i përket argumentit të tretë, që ka të bëjë me gjykimin e çështjes nga Gjykata e Lartë në dhomën e këshillimit (ii), Gjykata vëren se kjo formë gjykimi parashikohet nga neni 436/a i KPP-së. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se veprimtaria seleksionuese e dhomës së këshillimit në Gjykatën e Lartë është një veprimtari e domosdoshme në funksion të aksesit në gjykatë vetëm të atyre çështjeve që i parashikon ligji, duke lënë jashtë përzgjedhjes kërkesat e paarsyeshme dhe haptazi të pambështetura në ligj. Kur kërkesat e ligjit për kalimin në seancë nuk janë plotësuar, vendoset për mospranimin e kërkesës dhe ky lloj shqyrtimi paraprak vlerësues është kompetencë vetëm e trupës së gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit (*shih vendimet nr. 4, datë 31.01.2024; nr. 27, datë 20.03.2017; nr. 8, datë 26.02.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, në rastin konkret Gjykata vëren se Gjykata e Lartë është vënë në lëvizje përmes rekursit të kërkuesit, në të cilin ka parashtruar shkaqet për kundërshtimin e vendimeve të gjykatave të faktit. Në përputhje me kompetencat ligjore dhe rregullat procedurale, çështja është shqyrtuar nga Gjykata e Lartë në dhomën e këshillimit, e cila në përfundim ka vendosur mospranimin e rekursit. Në këtë situatë, Gjykata vlerëson se kërkuesi nuk ka arritur të argumentojë në këndvështrimin kushtetues sesi gjykimi i çështjes në dhomën e këshillimit nga Gjykata e Lartë ka ndikuar në të drejtën e tij për t'u gjykuar nga një gjykatë e paanshme.

37. Për sa i përket argumentit të katërt, kohëzgjatjes së shkurtër të gjykimit të çështjes në Gjykatën e Lartë (iv), përveç faktit që ky argument mbështetet në hamendësime të paprovuara nga kërkuesi, Gjykata sjell në vëmendje se në procedurën e shqyrtimit të rekursit këshilltari dhe gjyqtari relator kryejnë paraprakisht veprimet përgatitore të nevojshme dhe përgatisin materialet për çështjen, të cilat u shpërndahen më pas gjyqtarëve të tjerë të kolegjit përkatës përpara datës së shqyrtimit të çështjes në dhomën e këshillimit. Kjo mënyrë organizimi siguron që anëtarët e trupit gjykues të njihen me përmbajtjen e çështjes dhe argumentet përkatëse të parashtruara në recurs që në fazën paraprake të shqyrtimit të tij. Duke mbajtur në konsideratë këtë fakt, si dhe jurisprudencën kushtetuese, sipas së cilës periudha e shkurtër e shqyrtimit të çështjes nga Gjykata e Lartë nuk përbën argument që të provojë pretendimin për cenimin e paanshmërisë në kuptimin subjektiv (*shih vendimin nr. 30 datë 18.04.2024 të Gjykatës Kushtetuese*), Gjykata çmon se ky pretendim është haptazi i pabazuar.

38. Në ankimin kushtetues individual kërkuesi ka pretenduar cenimin e së drejtës së aksesit, për shkak se gjykata e rrethit nuk i ka vënë në dispozicion materialet e kërkua me shkresa zyrtare

dhe nuk u ka kthyer përgjigje kërkesave të tij. Në analizë të këtij pretendimi, Gjykata konstaton se ai parashtrohet në drejtim të mosmarrjes përgjigje nga gjykata për kërkesat e tij për vënien në dispozicion të akteve. Në këtë drejtim, nga materialet e dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të gjykimit kushtetues, Gjykata konstaton se, në kundërshtim nga sa pretendohet, ndërsa disa nga materialet e kërkuara janë vënë në dispozicion të kërkuarit gjatë gjykimit, gjykata e rrethit e ka informuar atë edhe për të drejtën për t'u konsultuar çdo ditë, pas orës 14:30, me aktet e dosjes gjyqësore (*shih procesverbalet e seancave të datave 23.09.2016, 07.10.2016 dhe 22.11.2016, faqet 90, 107 dhe 116, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*). Veprimet e kryera nga kjo gjykatë janë vlerësuar të drejta nga gjykata e apelit, e cila ka vënë në dukje se gjatë gjykimit kërkuarit i është dhënë mundësia të njihet me çdo akt të kërkuar e të marrë si provë në gjykim (*shih faqen 37 të vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë*), qëndrim ky i gjetur i drejtë në thelb nga Gjykata e Lartë (*shih faqen 26, paragrafi 61, të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

39. Në analizë të fakteve kushtetuese përkundrejt qëndrimit të gjykatave të zakonshme, Gjykata çmon se pretendimi i kërkuarit për cenimin e së drejtës së aksesit, si rrjedhojë e mosvënies në dispozicion nga gjykata e rrethit të materialeve të kërkuara me shkresa zyrtare, është haptazi i pabazuar.

40. Po kështu, kërkuari ka pretenduar cenimin nga gjykatat e zakonshme të së drejtës për t'u dëgjuar, parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, së drejtës për të kërkuar thirrjen e dëshmitarëve, si dhe të standardit të arsytimit gjyqësor, duke parashtuar si shkaqe se gjykata e rrethit nuk ka pranuar kërkesat e tij për thirrjen e disa dëshmitarëve, nuk ka arsyetuar për to, ka revokuar vendimet e saj të mëparshme për thirrjen e disa prej tyre, kjo gjykatë dhe gjykata e apelit nuk kanë marrë parasysh kërkesat e tij për thirrjen në gjykim të dëshmitarëve të mbrojtjes e dëshmitarëve të tjerë ose pretendimet e tij për deklarimet e dëshmitarit E.M., ndërsa Gjykata e Lartë nuk ka marrë në konsideratë pretendimet e tij në këtë drejtim. Për sa u përket këtyre pretendimeve, duke pasur parasysh argumentet në themel të tyre, Gjykata vëren se ato parashtrohen në drejtim të së drejtës për të kërkuar paraqitjen në gjykim të dëshmitarëve, të cilat do t'i analizojë më tej në vijim.

41. Në kërkesën drejtuar Gjykatës kërkuari ka pretenduar edhe cenimin e së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme dhe parimit të barazisë së armëve e kontradiktoritetit, për shkak se gjykata e apelit nuk ka përsëritur hetimin gjyqësor e nuk ka pranuar kërkesat e tij për thirrjen e dëshmitarëve e për marrjen e dokumenteve nga Gjykata Ndërkombëtare e Arbitrazhit.

42. Gjykata vëren se neni 427, pika 1, i KPP-së, sipas përmbajtjes së kohës, ka parashikuar se kur një palë në aktin e apelit ose plotësimin e tij kërkon rimarrjen e provave të lejuara në shqyrtimin gjyqësor të shkallës së parë ose marrjen e provave të reja, gjykata, në qoftë se çmon se nuk mund të vendosë në gjendjen që janë aktet, përsërit shqyrtimin gjyqësor.

43. Në rastin konkret, Gjykata vëren se gjykata e apelit ka marrë në shqyrtim pretendimet e kërkuesit për përsëritjen e shqyrtimit gjyqësor dhe, në lidhje me to, ka vënë në dukje se, referuar nenit 427 të KPP-së, riçelja e shqyrtimit gjyqësor ishte në diskrecionin e saj e vendosej kur ishte e pamundur për të konkluduar për akuzën, autorësinë e fajësinë bazuar në provat e marra në shqyrtim nga gjykata e shkallës së parë. Kërkesa e kërkuesit për përsëritjen e shqyrtimit gjyqësor nuk bazohej në nevojën për marrjen e provave të reja, por synonte rimarrjen e provave të cilat ishin administruar në shkallë të parë dhe të atyre që, për shkak të pengesave ligjore, nuk kishin mundur të merreshin në atë fazë ose të administroheshin në apel, por që në çdo rast rezultonin jorelevante për provimin e faktit penal, të autorësisë ose fajësisë së të pandehurit (*shih faqet 35-36 të vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë*). Gjykata e Lartë ka vlerësuar se pretendimet e kërkuesit për përsëritjen e shqyrtimit gjyqësor dhe marrjen e provave të reja nuk evokonin shkaqe nga ato të parashikuara nga neni 432 i KPP-së, ndaj nuk përbënin shkak për cenimin e vendimit të gjykatës së apelit dhe kërkuesi kishte marrë përgjigje të arsyetuar për to nga ajo gjykatë (*shih faqet 21, paragrafi 49, dhe 24, paragrafi 55, të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

44. Në këndvështrim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se arsyetimi i gjykatave të zakonshme nuk rezulton arbitrar nga pikëpamja kushtetuese. Në këtë drejtim, Gjykata vë në dukje se, ashtu siç kanë arsyetuar gjykatat e zakonshme, neni 427, pika 1, i KPP-së nuk detyron gjykatën e apelit të përsërisë shqyrtimin gjyqësor në çdo rast dhe vlerësimi për këtë ngelet në diskrecionin e asaj gjykate. Për rrjedhojë, çmon se pretendimi për cenimin e së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme dhe parimit të barazisë së armëve e kontradiktoritetit, për shkak të mospërsëritjes së hetimit gjyqësor nga gjykata e apelit, mospranimi prej saj të kërkesave të kërkuesit për thirrjen e dëshmitarëve e për marrjen e dokumenteve nga Gjykata Ndërkombëtare e Arbitrazhit, është haptazi i pabazuar.

45. Në ankimin kushtetues individual kërkuesi ka pretenduar cenimin e së drejtës për përthyes, me argumentin se dokumenti “P.&P.”, i depozituar nga organi i prokurorisë në seancën e datës 23.09.2016 të gjykatës së rrethit, ishte i përpiluar në gjuhë të huaj. Me të njëjtin argument kërkuesi ka pretenduar edhe cenimin nga gjykatat të *standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor*, si

rrjedhojë e mosdhënies përgjigje nga gjykatat në këtë drejtim. Gjykata vëren se, në kundërshtim nga sa kërkuesi pretendon, me vendimin e datës 14.09.2016 organi i prokurorisë ka vendosur caktimin e përkthyeses për përkthimin e materialit në fjalë. Materiali i përkthyer është administruar në dosjen hetimore, e cila është bërë më pas pjesë e dosjes gjyqësore dhe kërkuesi ka pasur mundësinë të njihet me përmbajtjen e të paraqesë argumente për kundërshtimin e tij. Në këto kushte, Gjykata çmon se pretendimet e kërkuesit për cenimin e së drejtës për përkthyes dhe të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor për këtë shkak janë haptazi të pabazuara.

46. Në ankimin kushtetues individual kërkuesi ka pretenduar, gjithashtu, cenimin e *së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme, së drejtës për t'u mbrojtur, parimit të prezumimit të pafajësisë dhe së drejtës për të mos u deklaruar fajtor për një vepër penale e cila nuk konsiderohet e tillë me ligj*, duke parashtruar të tjera shkaqe. Bazuar në natyrën e thelbin e këtyre pretendimeve dhe argumentet e parashtruara në mbështetje të tyre, Gjykata në vijim do të analizojë bazueshmërinë e tyre në themel. Po kështu, Gjykata do të shqyrtojë në themel edhe pretendimet e kërkuesit për cenimin e *së drejtës për të kërkuar paraqitjen në gjykim të dëshmitarëve*.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme

47. Kërkuesi ka pretenduar se (i) dëshmitarët A.S., S.H. e O.K. kanë qenë në gjendje papajtueshmërie dhe konflikti interesi me të, sipas nenit 156, pika 1, shkronja “ç”, të KPP-së; (ii) dëshmitari R.K. ka qenë në gjendje papajtueshmërie, si jurist dhe avokat i “DIA, Dega Shqipëri” e OSSHE-së në Gjykatën e Arbitrazhit Ndërkombëtar; (iii) kërkuesi nuk ka qenë i pranishëm në procedurën e sekuestrimit të akteve shkresore të datës 09.09.2015; (iv) projekti i ashtuquajtur “Master Data Cleaning” nuk është marrë me procesverbal sekuestrimi dhe vendimi i prokurorit për sekuestrimin nuk ndodhet në fashikullin e gjykimit; (v) *e-mail*-i bashkëshoqërues i dokumentit “P.&P.”, i depozituar në seancë gjyqësore nga organi i prokurorisë, është fabrikuar.

48. Sipas nenit 32, pika 2, të Kushtetutës askush nuk mund të deklarohet fajtor mbi bazën e të dhënave të mbledhura në mënyrë të paligjshme. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se mënyra e marrjes së provave ka rëndësi thelbësore për zhvillimin e drejtë të procesit penal. Asnjë gjykatë nuk ka mundësi, që pa dëmtuar dhënien e “përmasës së duhur të drejtësisë”, të mbështetet në prova që janë

marrë jo vetëm me metoda të pandershme, por, mbi të gjitha, që janë edhe të kundërligjshme. Sigurimi i paligjshëm i provës dhe pranimit i saj nga trupi gjykues nënkupton që procesi ka qenë i parregullt (*shih vendimin nr. 67, datë 10.11.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Po sipas Gjykatës, ndërsa vlerësimi, dobishmëria dhe rëndësia provuese e provave në një çështje konkrete është, si rregull, detyrë e gjykatave të sistemit gjyqësor, detyrë e saj është të vlerësojë nëse procesi si i tërë, duke përfshirë edhe mënyrën e marrjes së provave, ka qenë i drejtë. Për të përcaktuar nëse procesi ka qenë i rregullt, Gjykata kontrollon nëse e drejta e mbrojtjes është respektuar dhe verifikon në veçanti nëse kërkuesit i është dhënë mundësia për të vënë në dyshim autenticitetin e provave dhe për të kundërshtuar përdorimin e tyre (*shih vendimet nr. 26, datë 29.04.2025; nr. 49, datë 29.09.2014; nr. 47, datë 07.11.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

49. Gjykata vëren se llojet e provave dhe mënyrat e marrjes së tyre rregullohen posaçërisht nga ligji procedural penal. Neni 149 i KPP-së përcakton kuptimin e provës, neni 150 objektin e provave, ndërsa neni 151 mënyrën e marrjes së tyre. Sipas nenit 151 të KPP-së, gjatë hetimeve paraprake provat merren nga organi që procedon, sipas rregullave të caktuara në këtë kod (*pika 1*), kurse në gjykim ato merren me kërkesën e palëve dhe gjykata vendos me urdhër, duke përjashtuar provat e ndaluara nga ligji dhe ato që janë haptazi të panevojshme (*pika 2*), ndërkohë që provat e marra në shkelje të ndalimeve të parashikuara nga ligji nuk mund të përdoren, ndërsa papërdorshmëria ngrihet edhe kryesisht në çdo gjendje dhe shkallë të procedimit (*pika 4*).

50. Mbi bazën e standardeve të mësipërme, Gjykata do të analizojë në vijim nëse provat mbi të cilat gjykatat e zakonshme kanë bazuar vendimmarrjet e tyre janë marrë në përputhje me dispozitat e KPP-së, si dhe nëse kërkuesit i është dhënë mundësia për të vënë në dyshim autenticitetin e për të kundërshtuar përdorimin e tyre, në respektim të së drejtës së tij të mbrojtjes.

51. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkuesi ka pretenduar paligjshmërinë e marrjes së dëshmimeve të dëshmitarëve A.S., S.H. e O.K. (i), bazuar në faktin se këta persona kanë qenë debitorë ndaj shoqërisë “DIA, Dega Shqipëri” dhe kjo shoqëri ka iniciuar ndaj tyre procese civile për kthimin e shumave. Për sa i përket shtetasit A.S. kërkuesi ka pretenduar paligjshmërinë e marrjes së dëshmisë së tij edhe për shkak të konfliktit të interesit, si rrjedhojë e kallëzimit penal të bërë nga ky shtetas ndaj kërkuesit. Sipas kërkuesit, dëshmia e këtyre dëshmitarëve në procesin penal binte në kundërshtim me parashikimet e nenit 156, shkronja “ç”, të KPP-së.

52. Neni 156, shkronja “ç”, i KPP-së, sipas përmbajtjes së kohës, parashikonte se nuk mund të pyetej si dëshmitar i padituri civil. Gjatë gjykimit të çështjes në ngarkim të kërkuesit nga gjykata e

rrethit, përmbajtja e kësaj dispozite është ndryshuar me ligjin nr. 35/2017, datë 03.03.2017, duke parashikuar se nuk mund të pyeten si dëshmitarë i padituri civil dhe personi civilisht përgjegjës për dëmin e shkaktuar nga i pandehuri. Gjykata vëren se ky ndalim lidhet me padinë civile në procesin penal, e cila rregullohet nga nenet 58, pika 1, shkronja “g”, dhe 61 të KPP-së. Sipas këtyre dispozitave, i dëmtuari/viktima e veprës penale ka të drejtë të ngrëjë padi civile në procesin penal kundër të pandehurit ose të paditurit civil, për të kërkuar kthimin e pasurisë dhe shpërblimin e dëmit.

53. Në këndvështrim të këtyre dispozitave, në rastin konkret Gjykata vëren se pretendimet e kërkuarit për dëshmitë e shtetasve A.S., S.H. dhe O.K. kanë të bëjnë, në thelb, me besueshmërinë e provës me dëshmitar dhe jo me ekzistencën e shkaqeve të papajtueshmërisë të parashikuara nga neni 156, shkronja “ç”, i KPP-së. Në këtë aspekt, Gjykata vë në dukje se fakti që këta dëshmitarë janë paditur civilisht nga kërkuari në procese gjyqësore për kthimin e huave të dhëna prej shoqërisë “DIA, Dega Shqipëri”, nuk i vendos ata në kushtet e ndalimit ligjor për dhënien e dëshmisë në procesin objekt ankimi kushtetues individual, në kuptim të rregullimit ligjor në fjalë. Po kështu, kallëzimi penal që shtetasi A.S. ka bërë ndaj kërkuarit nuk përbën rrethanë që cenon legjitimitetin e dëshmisë së tij në këtë proces, në kuptim të parashikimit ligjor në fjalë. Në këtë situatë, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit për paligjshmërinë e marrjes së dëshmisë së këtyre dëshmitarëve A.S., S.H. e O.K. janë të pabazuara.

54. Për sa i takon pretendimit për papajtueshmërinë me rolin e dëshmitarit të shtetasit R.K., jurist e avokat mbrojtës i “DIA, Dega Shqipëri” dhe OSSHE-së në Gjykatën e Arbitrazhit Ndërkombëtar (ii), Gjykata vëren se qëndrimet e kërkuarit për këtë dëshmitar janë kontradiktore në raport me pohimet e tij gjatë gjykimit. Kështu, në seancën e datës 16.09.2016, gjatë gjykimit të çështjes nga gjykata e rrethit, kërkuari ka kërkuar moslejimin e marrjes së dëshmisë së këtij shtetasi, bazuar në nenin 159, pika 1, shkronja “b”, të KPP-së (*shih faqen 67 të procesverbalit të kësaj seance*), ndërsa në seancën e datës 17.03.2017 ka kërkuar marrjen e tij në pyetje jashtë funksionit avokat-klient, me pretendimin se prania në seancë e këtij dëshmitari ishte e nevojshme për njohjen e dokumenteve dhe firmave (*shih faqen 158 të procesverbalit të seancës së datës 17.03.2017 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*).

55. Nga materialet e dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të gjykimit kushtetues, Gjykata evidenton se R.K. ka qenë punonjës i shoqërisë “DIA, Dega Shqipëri” dhe pas ndërprerjes së marrëdhënieve me shoqërinë në fjalë është punësuar pranë OSSHE-së. Në cilësinë e punonjësit të autorizuar të kësaj të fundit, ai ka nënshkruar padinë civile në procesin penal në ngarkim të kërkuarit,

për të cilën gjykata e rrethit, bazuar në nenin 62, pika 3, të KPP-së, ka vendosur veçimin nga çështja penale, me arsyetimin se shqyrtimi i kësaj padie vështirësonte gjykimin e çështjes penale (*shih faqet 22-45 të dosjes gjyqësore nr. 1231, datë 08.05.2018 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe faqen 8 të procesverbalit të seancës gjyqësore të datës 15.03.2016 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*). Në momentin e paraqitjes së kërkesave paraprake, organi i akuzës ka çmuar të nevojshme pyetjen e R.K., në rolin e paditësit civil (*shih faqen 67 të procesverbalit të seancës së datës 16.09.2016 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*), ndërsa gjykata e rrethit ka vlerësuar të nevojshme pyetjen e këtij dëshmitari, si subjekt që ka informacion në lidhje me çështjen, në cilësinë e ish-punonjësit të shoqërisë “DIA, Dega Shqipëri” (*shih faqet 69 të procesverbalit të seancës së datës 16.09.2016 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, 96 të dosjes gjyqësore nr. IV të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe 71-82 të vendimit të kësaj gjykate për çështjen*). Gjatë gjykimit R.K. ka deklaruar se është takuar në Vjenë me avokatët e zgjedhur nga kërkuesi për përfaqësimin e çështjes së tij në Gjykatën Ndërkombëtare të Arbitrazhit, të cilëve u ka bërë me dije qëndrimin e tij ligjor si ekspert (*shih faqen 73 të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*). Gjykata e apelit ka vlerësuar të drejtë qëndrimin e gjykatës së rrethit për marrjen e dëshmive në gjykim (*shih faqen 37 të vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë*), ndërsa Gjykata e Lartë ka çmuar se pretendimet e kërkuetit për paligjshmërinë e marrjes së dëshmive në konflikt me të nuk përbënin shkak që, sipas nenit 432 të KPP-së, cenonte vendimmarrjen e gjykatës së apelit ose që çonte në papërdorshmëri të këtyre dëshmive, pasi nuk rezultonte që ndonjëri prej dëshmitarëve të ishte në papajtueshmëri me detyrën (*shih faqen 25, paragrafi 59, të vendimit të Gjykatës së Lartë*)

56. Për sa më lart, Gjykata vëren se gjatë gjykimit të çështjes në gjykatat e zakonshme kërkuesi nuk rezulton të ketë vënë në dispozicion të gjykatave informacione ose prova që provonin cilësinë juridike të shtetasit R.K. si avokat mbrojtës i “DIA, Dega Shqipëri” në Gjykatën Ndërkombëtare të Arbitrazhit ose informacione me natyrë konfidenciale të atij gjykimi të dhëna nga ky dëshmitar. Për më tepër, Gjykata sjell në vëmendje se pyetja e një avokati si dëshmitar, sipas nenit 159, pika 1, shkronja “b”, të KPP-së, nuk përbën shkak papajtueshmërie me këtë rol. Dispozita ligjore vendos ndalimin e detyrimit të avokatit për të dëshmuar për rrethana që lidhen me ushtrimin e mbrojtjes, pa i ndaluar atij të drejtën për të dëshmuar, nëse e çmon të arsyeshme. Përmes rregullimit ligjor në fjalë ligjvënësi ka synuar t’i japë mbrojtje dhe privilegj marrëdhënies së veçantë që avokati ka me të mbrojturin prej tij. Në rastin konkret, dëshmitari R.K., jo vetëm që nuk rezulton të ketë pasur cilësinë e avokatit të kërkuetit në çështjen në ngarkim të këtij, por as që të jetë detyruar kundër vullnetit të tij

të dëshmojë gjatë gjykimit. Në këtë situatë, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit për paligjshmërinë e marrjes së dëshmisë së shtetasit R.K. janë të pabazuara.

57. Për sa u përket pretendimeve se nuk ka qenë i pranishëm gjatë sekuestrimit të akteve (iii), Gjykata vëren se në datën 12.05.2015, me vendimin nr. 2925/1 akti të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, ndaj kërkuarit është caktuar masa e sigurimit personal “Arresti në burg”, masë e cila është ekzekutuar po në këtë datë, ndërsa pretendimet e tij në gjykimin kushtetues parashtrohen ndaj arsytimit të gjykatës së apelit, e cila ka hedhur poshtë kërkesën e tij për kryerjen e riekspertimit kontabël, me argumentin se ka pasur mundësi t’u bëjë pyetje ekspertëve dhe t’u vërë në dispozicion dokumente, gjë të cilën nuk e ka bërë, qëndrim ky i cili është gjetur i drejtë në vijim nga Gjykata e Lartë. Gjykata evidenton se për këtë qëllim gjykata e apelit i është referuar procesverbalit të datës 09.09.2015 të mbajtur nga oficerët e Policisë Gjyqësore për ekzekutimin e vendimit të prokurores së çështjes që ka urdhëruar vendosjen e sekuestros ndaj dokumenteve financiare, tatimore, kontraktuale dhe çdo dokumenti tjetër që kishte të bënte me aktivitetin e shoqërive nën hetim, ku kërkuari ishte ortak ose administrator. Sipas kopjes së këtij procesverbalit të administruar në dosjen gjyqësore rezulton se përmes mbrojtësit të tij kërkuari i është vënë në dispozicion kopje e vendimit të sekuestrimit, ndërsa ka deklaruar se nuk dispononte asnjë dokument për këto shoqëri. Në këtë situatë, Gjykata vlerëson se qëndrimi i Gjykatës së Lartë për pranimin e arsytimit të gjykatës së apelit, lidhur me mosvënien e dokumenteve në dispozicion të ekspertëve nga kërkuari, nuk përmban pasaktësi në evidentimin e këtij fakti, për rrjedhojë çmon se pretendimet për marrjen e provave në mënyrë të paligjshme, si rrjedhojë e mungesës së kërkuarit në procedurën e sekuestrimit të akteve të datës 09.09.2015, nuk gjejnë mbështetje nga pikëpamja kushtetuese.

58. Për sa u përket pretendimeve të kërkuarit se projekti i ashtuquajtur “Master Data Cleaning” nuk është marrë me procesverbal sekuestrimi e vendimi i prokurorit për sekuestrimin nuk ndodhet në fashikullin e gjykimit (iv), si dhe se *e-mail*-i bashkëshoqërues i dokumentit “P.&P.”, i depozituar në seancë gjyqësore nga organi i prokurorisë, është fabrikuar (v), Gjykata vlerëson se kërkuari nuk ka arritur të përcaktojë në aspektin kushtetues ndikimin vendimtar të këtyre provave në deklarimin e fajësisë së tij.

59. Për sa më sipër, Gjykata çmon se pretendimet e kërkuarit për cenimin e së drejtës për të mos u deklaruar fajtor mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme janë të pabazuara.

B.2. Për cenimin e së drejtës për t’u mbrojtur

60. Kërkuesi ka pretenduar se gjykata e rrethit nuk ka shtyrë seancën gjyqësore, pavarësisht pamundësisë së tij për të marrë pjesë në gjykim personalisht ose përmes mbrojtësit të zgjedhur, ndërsa i ka caktuar si mbrojtëse kryesisht, D.Ç., ndaj së cilës ai kishte paraqitur kallëzim penal dhe kishte kërkuar heqjen e licencës, për shkak të mungesës së njohurive për çështjen. Po sipas kërkuesit, gjykata e rrethit nuk ka marrë parasysh kundërshtimet e tij për caktimin kryesisht të avokates N.P., kërkesat e mbrojtësve të zgjedhur për shtyrjen e seancës për paraqitjen e kërtimeve përfundimtare dhe kundërshtimet e tij në caktimin kryesisht të mbrojtëses E.U., në cenim edhe të së drejtës së tij për pasjen e kohës së nevojshme për përgatitjen e mbrojtjes. Pretendimet e tij në këtë drejtim nuk janë marrë në konsideratë nga gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë.

61. Neni 31, shkronja “b”, i Kushtetutës parashikon se kushdo ka të drejtë të ketë kohën e nevojshme për të përgatitur mbrojtjen e vet. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se e drejta e mbrojtjes në procesin penal përbën një nga elementet thelbësore për një proces të drejtë (*shih vendimet nr. 20, datë 22.09.2022; nr. 14, datë 21.06.2022 të Gjykatës Kushtetuese*) dhe përfshin edhe të drejtën e gjithkujt të akuzuar penalisht për të qenë efektivisht i mbrojtur nga një avokat, kur është e nevojshme edhe i caktuar kryesisht. Sipas Gjykatës, që e drejta e mbrojtjes të jetë reale dhe efektive dhe jo vetëm teorike, ushtrimi i saj nuk duhet të pengohet, por përkundrazi, gjykata duhet të marrë të gjitha masat ligjore që në funksion të procesit të drejtë, jo vetëm të sigurojë praninë e mbrojtësit në gjykim, por dhe t’i japë atij mundësinë të bëjë mbrojtje reale duke respektuar barazinë e armëve (*shih vendimet nr. 73, datë 14.12.2015; nr. 10, datë 02.04.2009; nr. 33, datë 24.11.2003 të Gjykatës Kushtetuese*).

62. Po kështu, sipas Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*GJEDNJ*), zëvendësimi me avokat të caktuar kryesisht nga gjykata i mbrojtësit të zgjedhur nga kërkuesi, si rrjedhojë e mosparaqitjes në gjykim të këtij të fundit pa shkaqe të arsyeshme, nuk përbën shkak për cenimin e së drejtës për t’u mbrojtur (*shih çështjen Tafa k. Shqipërisë, datë 28.05.2025, § 11*).

63. Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, në rastin konkret, nga materialet e dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të gjykimit kushtetues, Gjykata evidenton se gjatë shqyrtimit të çështjes nga gjykata e rrethit kërkuesi është përfaqësuar nga mbrojtës të zgjedhur prej tij, të cilët nuk kanë qenë të pranishëm në disa seanca gjyqësore, duke parashtruar si shkaqe angazhimin në procese të tjera gjyqësore e gjendjen shëndetësore ose janë larguar nga salla me kërkesë të kërkuesit ose me vullnet të tyre. Në këto kushte, për qëllime të mbrojtjes të të drejtave të kërkuesit dhe administrimit në kohë të drejtësisë, gjykata ka caktuar kryesisht avokaten D.Ç., e cila ka realizuar mbrojtjen e tij deri më 23.12.2016, kur ka paraqitur dorëheqjen, për shkak të kallëzimit penal të bërë ndaj saj nga kërkuesi.

Më pas, në seancat ku mbrojtësit e zgjedhur nuk janë paraqitur pa shkaqe të arsyeshme, gjykata ka caktuar kryesisht avokatet N.P. e E.U., ku kjo e fundit ka paraqitur edhe konkluzionet përfundimtare për llogari të kërkuesit. Procedura e ndjekur nga gjykata e rrethit është vlerësuar e drejtë nga gjykata e apelit, e cila ka vënë në dukje se shtyrja e seancave gjyqësore është bërë nga kërkuesi pa shkaqe ligjore, ndërsa ai ka gëzuar të drejtën e mbrojtjes me mbrojtës të zgjedhur prej tij ose të caktuar kryesisht nga gjykata, kur të parët nuk kanë qenë të pranishëm (*shih faqen 37 të vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë*). Ky qëndrim është konfirmuar nga Gjykata e Lartë, e cila, bazuar edhe në vendimin unifikues nr. 7, datë 14.10.2011, ka vënë në dukje se sjellja e mbrojtësve të zgjedhur dhe shkaqet e paraqitura prej tyre nuk justifikonin shtyrjen e seancave, kërkesat e kërkuesit në gjykim ishin garantuar përmes mbrojtësve të zgjedhur ose të caktuar kryesisht, si dhe nisur edhe nga mënyra e formulimit të diskutimit përfundimtar, pranisë së të pandehurit në seancën e fundit dhe deklaratimet e dhëna prej tij në këtë seancë, mbrojtja e ofruar kishte qenë efektive (*shih faqen 25, paragrafi 60, të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

64. Nga sa më lart, Gjykata vëren se gjykata e rrethit ka marrë masat për balancimin si të së drejtës së kërkuesit për t'u mbrojtur gjatë gjykimit, ashtu edhe për administrimin në kohë të drejtësisë. Po kështu, pretendimet e kërkuesit për cenimin e së drejtës së mbrojtjes janë analizuar nga gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë, të cilat kanë dhënë përgjigje të arsyetuara për shkaqet e rrezimit të tyre. Në vlerësimin e Gjykatës, qëndrimi i gjykatave të zakonshme nuk rezulton arbitrar në këndvështrimin kushtetues, për sa kohë që gjatë procesit gjyqësor kërkuesit i është dhënë mundësia të ketë kohën dhe lehtësitë e nevojshme për përgatitjen e mbrojtjes së vet, si përmes avokatëve të zgjedhur prej tij, ashtu edhe përmes avokatëve të caktuar kryesisht nga gjykata.

65. Për sa më sipër, Gjykata çmon se pretendimet e kërkuesit për cenimin e së drejtës së mbrojtjes, si rrjedhojë e caktimit të avokateve kryesisht D.Ç., N.P. e E.U., dhe së drejtës për të pasur kohën e nevojshme për përgatitjen e mbrojtjes, për këto shkaqe, janë të pabazuara.

B.3. Për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë

66. Kërkuesi ka pretenduar se njoftimi për shtyp i bërë nga Prokuroria e Përgjithshme në lidhje me çështjen e tij bie ndesh me parimin e prezumimit të pafajësisë.

67. Parimi i prezumimit të pafajësisë garantohet nga neni 30 i Kushtetutës, sipas të cilit kushdo quhet i pafajshëm përderisa nuk i është provuar fajësia me vendim gjyqësor të formës së prerë.

68. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se parimi i prezumimit të pafajësisë, si një nga elementet e një gjykimi të drejtë, ndalon shprehjen e parakohshme nga gjykata të vlerësimit se personi “i akuzuar për një vepër penale” është fajtor përpara se kjo të provohet në përputhje me ligjin (*shih vendimet nr. 12, datë 24.04.2018; nr. 68, datë 14.11.2016; nr. 8, datë 26.02.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

69. Edhe sipas GJEDNJ-së, neni 6, pika 2, i KEDNJ-së synon parandalimin e cenimit të së drejtës për proces të rregullt ligjor penal nga deklaratat paragjyquese të bëra në lidhje të ngushtë me procesin. Kjo dispozitë ndalon jo vetëm shprehjet e parakohshme të gjykatës për fajësinë, por edhe deklaratat e funksionarëve të tjerë publikë, përfshirë ato të organit të ndjekjes penale, për sa u përket hetimeve penale, të tilla që inkurajojnë publikun të besojë se i dyshuari është fajtor dhe të paragjykojë vlerësimin e fakteve nga autoriteti kompetent gjyqësor (*shih Karaman k. Gjermanisë, datë 27.02.2014, § 41*). Megjithatë, ka një dallim thelbësor mes deklarimit se një person është thjesht i dyshuar se ka kryer një krim dhe deklarimit të qartë, në mungesë të dënimit përfundimtar, se ai person ka kryer krimin në fjalë (*shih Vardan Martirosyan k. Armenisë, datë 15.06.2021, § 48; Matijašević k. Serbisë, datë 19.09.2006, § 48*). Ndërsa gjuha e përdorur paraqet rëndësi thelbësore në këtë drejtim, vlerësimi nëse parimi i prezumimit të pafajësisë është cenuar përcaktohet duke mbajtur në konsideratë rrethanat në të cilat deklarata e kundërshtuar është bërë. Përdorimi i shprehjeve të pavend mund të mos jetë vendimtar nëse mbahen parasysh natyra dhe konteksti i procesit në fjalë (*shih Karaman k. Gjermanisë, datë 27.02.2014, § 63; Daktaras k. Lituaniës, datë 10.10.2000, §§ 42-44*). GJEDNJ-ja ka theksuar, gjithashtu, se liria e shprehjes, e garantuar nga neni 10 i KEDNJ-së, nënkupton lirinë për të dhënë dhe marrë informacione, ndaj për qëllime të ushtrimit të kësaj lirie, neni 6, pika 2, i KEDNJ-së nuk mund të ndalojë autoritetet të informojnë publikun për hetimet që po kryejnë. Megjithatë, ky informacion duhet të jepet me maturi dhe të respektojë parimin e prezumimit të pafajësisë (*shih Yoncheva k. Bullgarisë, datë 07.01.2025, §§ 40-41*).

70. Bazuar në standardet e mësipërme, në rastin konkret Gjykata eidenton se gjykimi i çështjes nga gjykata e rrethit është zhvilluar në seancë publike me praninë e medias. Në seancën e zhvilluar në tetor të vitit 2015 kërkuesi ka deklaruar se procesi penal kundër tij është nisur me qëllimin e vetëm të tërheqjes së tij nga procesi gjyqësor që po zhvillohej në Gjykatën e Arbitrazhit Ndërkombëtar, ku Shqipëria rrezikonte të humbiste shuma të mëdha financiare. Deklaratat e kërkuesit janë pasqyruar gjerësisht në media, duke marrë vëmendjen e publikut. Në përgjigje të tyre, në datën 18.12.2015 Prokuroria e Përgjithshme ka njoftuar në faqen e saj zyrtare pushimin nga Gjykata

Ndërkombëtare e Arbitrazhit të gjykimit të kërkesës së kompanisë “DIA”. Sipas këtij njoftimi, nga dokumentet e Prokurorisë së Tiranës provohej plotësisht se kërkuesi kishte krijuar skemë mashtruese, bazuar në dokumente fiktive, në bashkëpunim me persona të tjerë nën hetim, për të përfituar në mënyrë të padrejtë vlera financiare nga “CEZ-Shpërndarje”, ndërsa provat hetimore të grumbulluara gjatë hetimeve paraprake, marrja në përgjegjësi penale, caktimi i masës së sigurimit etj. kishin ndikuar në vendimmarrjen e administratores së re të “DIA-s” për t’u tërhequr nga gjykimi në arbitrazh që kompania kishte nisur me shtetin shqiptar. Në vijim, në datën 21.12.2015 Prokuroria e Përgjithshme ka njoftuar në faqen e saj zyrtare përfundimin e hetimeve ndaj kërkuetit, i akuzuar për veprat penale “Mashtrimi”, të kryer në bashkëpunim e me pasoja të rënda dhe “Pastrimi i produkteve të veprës penale”, të kryer më shumë se një herë. Sipas këtij njoftimi, në lidhje me këto vepra, organi i ndjekjes penale ka evidentuar dy episode, konkretisht krijimin e kompanisë fiktive “ADC”, përmes së cilës janë kryer transaksione financiare në miliona euro, si dhe të shoqërisë “DIA” e degës së saj në Shqipëri, e cila ka lidhur me OSSH-në kontratën për mbledhjen e borxhit. Po sipas njoftimit, qëllimi i kërkuetit në lidhjen e kësaj marrëveshjeje nuk ka qenë mbledhja e borxhit të shoqërisë dhe as kryerja e ndonjë pune reale, por vjedhja e parave të shoqërisë “CEZ Shpërndarje”, veprim kriminal të cilin kërkuesi e ka kryer në bashkëpunim me kryetarin e bordit të kësaj të fundit, përmes përdorimit të të dhënave të rreme dhe dokumenteve fiktive.

71. Në analizë të përmbajtjes së informacionit të publikuar nga Prokuroria e Përgjithshme, Gjykata vëren se edhe pse deklaratat për shtyp të këtij organi nuk janë formuluar në mënyrë të kujdesshme dhe janë bërë në një fazë kur procesi penal ishte për gjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë e parimi i prezumimit të pafajësisë duhej të ishte respektuar, ato kanë ardhur si reagim i organit të akuzës ndaj pretendimeve të kërkuetit për lidhjen e procesit penal me procesin përpara Gjykatës Ndërkombëtare të Arbitrazhit, të cilat kishin pasur jehonë të gjerë mediatike. Në këtë kuadër, Gjykata gjen rastin të theksojë se në deklaratat për shtyp për gjendjen e hetimit ose gjykimit penal institucionet dhe zyrtarët publikë duhet të sillen me maturi dhe të respektojnë në çdo rast parimin e prezumimit të pafajësisë. Megjithatë, duke mbajtur parasysh kontekstin e rrethanave mbi të cilat Prokuroria e Përgjithshme ka reaguar përmes deklarimeve për shtyp, si dhe faktin se nga materialet e dosjes gjyqësore nuk rezultojnë që gjykatat e zakonshme të kenë filluar procesin me paragjykimin se kërkuesi e ka kryer veprën penale ose ta kenë konsideruar atë fajtor përpara dhënies së vendimit përfundimtar për fajësinë e tij, Gjykata vlerëson se deklaratimet e organit të ndjekjes penale nuk duket se kanë pasur ndikim vendimtar në rezultatin përfundimtar të procesit gjyqësor penal në ngarkim të kërkuetit.

72. Për sa më sipër, Gjykata çmon se pretendimi i kërkuesit për cenimin e prezumimit të pafajësisë, si rrjedhojë e publikimit të njoftimeve për shtyp të organit të ndjekjes penale, është i pabazuar.

B.4. Për cenimin e parimit të mosdënimit pa ligj

73. Kërkuesi ka pretenduar se në rastin e tij bëhej fjalë për zbatimin e një kontrate juridike civile, të lidhur rregullisht mes palëve, ndaj në këtë situatë gjykata e rrethit dhe ajo e apelit duhej të kishin sqaruar pozitën procedurale të “DIA, Dega Shqipëri” e të merrnin parasysh parashikimet e ligjeve për tregtarët e shoqëritë tregtare dhe për përgjegjësia penale të personave juridikë. Po sipas kërkuesit, gjykatat nuk kanë përcaktuar shumën e pretenduar të përfituar padrejtësisht prej tij, dëmin ekonomik të shkaktuar dhe përfitimin e “CEZ Shpërndarje” sh.a. nga aktiviteti i “DIA, Dega Shqipëri”.

74. Neni 29, pika 1, i Kushtetutës parashikon se askush nuk mund të akuzohet ose të deklarohet fajtor për një vepër penale, e cila nuk konsiderohej e tillë me ligj në kohën e kryerjes së saj. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se çdo vepër penale duhet të parashikohet me ligj dhe individit duhet të jetë objektivisht në gjendje të kuptojë përmbajtjen e normës penale dhe, nëse është e nevojshme, me ndihmën e interpretimeve gjyqësore të saj, se çfarë veprimesh ose mosveprimesh do ta bëjnë atë përgjegjës penalisht. Kur bëhet fjalë për mundësinë e individit për të parashikuar pasojat e veprimeve të tij, nuk është e thënë që të nënkuptohet një qartësi absolute. Ligji duhet të jetë në gjendje të ndjekë rrethanat e ndryshme dhe, për këtë arsye, një standard i një parashikueshmërie të arsyeshme është i mjaftueshëm (*shih vendimet nr. 32, datë 30.05.2023; nr. 16, datë 15.06.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Po sipas Gjykatës, natyra e përgjegjësisë sipas legjislacionit civil është e ndryshme nga ajo e legjislacionit penal, pasi standarde të ndryshme të të provuarit zbatohen në çështje civile dhe penale. Një dënim penal nuk përjashton gjetjen e një përgjegjësie civile që lind nga të njëjtat fakte dhe se në të kundërt, ekzistenca e përgjegjësisë civile nuk sjell nevojshmërisht një vendim fajësie sipas ligjit penal, në lidhje me të njëjtat veprime të të pandehurit (*shih vendimin nr. 33, datë 22.07.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

75. Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, në çështjen në shqyrtim Gjykata vëren se, në analizë të veprave penale “Mashtrimi” dhe “Pastrimi i produkteve të veprave penale”, gjykata e rrethit ka vlerësuar se kërkuesi, në cilësinë e përfaqësuesit ligjor të shoqërisë “DIA, Dega Shqipëri”, ka kryer mashtrim të dukshëm, duke lidhur kontrata shërbimi, përfituar shuma monetare dhe gënjyer të

dëmtuarit që në momentin e lidhjes së tyre, si dhe i ka shkaktuar dëm të rëndë financiar e ekonomik shoqërisë “CEZ Shpërndarje” sh.a. në vlerën 649.803.520 lekë, ndërsa nuk ka arritur të justifikojë likuiditetet e shoqërisë “ADC” të sekuestruara nga bankat e nivelit të dytë. Sipas gjykatës, ekzistenca e elementeve të veprës penale në faktet objekt procedimi nuk përjashton ekzistencën njëkohësisht të marrëdhënies juridike-civile mes tij dhe të dëmtuarve dhe ky detyrim civil nuk e përjashton kërkuesin nga përgjegjësia penale për veprimet kriminale dhe abuzivitetin të kryera në dëm të të dëmtuarve (*shih faqet 3-5, 102-106 dhe 108 të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë*). Qëndrimi i gjykatës së rrethit është vlerësuar i drejtë nga gjykata e apelit (*shih faqet 24-32 dhe 90-95 të vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë*) dhe Gjykata e Lartë, e cila në përfundim të analizës së ligjshmërisë së vendimeve të gjykatave më të ulëta i ka vlerësuar ato të drejta e të bazuara në ligj (*shih faqet 27-29 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

76. Nga sa më sipër, Gjykata vëren se kërkuesi ka marrë përgjigje të argumentuar për pretendimet e tij për cenimin e së drejtës për të mos u deklaruar fajtor për një veprë penale, e cila nuk konsiderohet e tillë me ligj, referuar natyrës juridiko-civile të marrëdhënies mes palëve, si shkak për cenimin e kësaj të drejte kushtetuese. Në vlerësimin e Gjykatës, në kundërshtim nga sa kërkuesi pretendon, arsyetimi i gjykatave nuk rezulton arbitrar në këndvështrimin kushtetues, për sa kohë që kërkuesi ka qenë objektivisht në gjendje, qoftë edhe përmes mbrojtësve të tij, të kuptojë përmbajtjen e normave penale për veprimet ose mosveprimet që do e bënë atë jo vetëm penalisht, por edhe civilisht përgjegjës, sipas parashikimeve të KPP-së.

77. Për sa më sipër, Gjykata çmon se pretendimi i kërkuesit për cenimin e së drejtës për të mos u deklaruar fajtor për një veprë penale, e cila nuk konsiderohet e tillë me ligj, është i pabazuar.

B.5. Për cenimin e drejtës për të kërkuar thirrjen e dëshmitarëve

78. Kërkuesi ka pretenduar se gjykata e rrethit nuk ka marrë masa për njoftimin e dëshmitarit kryesor E.M. në adresën tjetër në Shqipëri dhe atë jashtë shtetit, por është mjaftuar vetëm me njoftimin e tij në njërën prej adresave në Shqipëri, duke lejuar leximin në gjykim të deklarimeve të bëra nga ky shtetas. Pretendimet e tij në këtë drejtim nuk janë marrë në konsideratë nga gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë. Në zbatim të nenit 164 të KPP-së gjykatat duhej të kishin vendosur shoqërimin e detyrueshëm të këtij dëshmitari. Po kështu, gjykatat nuk kanë marrë parasysh kërkesat e tij për thirrjen e disa dëshmitarëve dhe i kanë mohuar të drejtën për të marrë në pyetje dëshmitarët J.H., J.I., J.K. dhe R.G.G. ose për të pyetur e ripyetur dëshmitarë të tjerë.

79. Neni 31, shkronja “d”, i Kushtetutës parashikon se kushdo gjatë procesit penal ka të drejtën të kërkojë paraqitjen e dëshmitarëve. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar rëndësinë e thirrjes së dëshmitarëve në gjykim, me qëllim bërjen e pyetjeve për të kundërshtuar provën në procesin penal. Sipas Gjykatës, çdo i akuzuar për kryerjen e veprës së dënueshme penale ka të drejtë të marrë në pyetje ose të kërkojë të merren në pyetje dëshmitarët e akuzës, si dhe të kërkojë praninë dhe marrjen në pyetje të dëshmitarëve të mbrojtjes në kushte të njëjta me ata të akuzës. Megjithatë, nuk mjafton që i akuzuari të tregojë se i është mohuar mundësia t’u drejtojë pyetje disave prej dëshmitarëve, por duhet, përveç kësaj, të bëjë të besueshme se këto pyetje ishin të domosdoshme për të përcaktuar të vërtetën dhe se ky mosveprim i kishte cenuar të drejtën për t’u mbrojtur. Nëse gjykatat e zakonshme vërejnë se dëshmia nuk do të kishte rëndësi për gjykimin, ato mund ta refuzojnë kërkesën për marrjen në pyetje të dëshmitarit, por duhet që një gjë të tillë ta arsyetojnë (*shih vendimin nr. 38, datë 30.12.2010 të Gjykatës Kushtetuese*). Po sipas Gjykatës, nëse gjykatat e zakonshme nuk janë në gjendje të realizojnë pyetjen personalisht të dëshmitarëve, ato mund të bazohen edhe në dëshmitë e tjera, të marra në seancë gjyqësore, të dëshmitarëve të pyetur në fazën e hetimit gjyqësor, ose në një sërë dokumentesh e provash materiale (*shih vendimin nr. 14, datë 17.04.2007 të Gjykatës Kushtetuese*). Nëse gjykata e zakonshme mbështet vendimin e saj në shpjegimet, dokumentet e provat e tjera të sjella nga palët, për të cilat këto të fundit kanë debatuar duke shprehur opinionet e prapësimet e tyre pa u vënë në kushte pabarazie dhe pa iu mohuar ndonjë e drejtë që lidhet me cenimin e së drejtës së mbrojtjes në kuptimin kushtetues dhe nuk ka çmuar të nevojshme marrjen e provave të tjera me dëshmitarë, pasi ka bërë vlerësim të rëndësisë së tyre nga këndvështrimi i zgjidhjes së drejtë të çështjes, kjo nuk cenon të drejtën e mbrojtjes (*shih vendimet nr. 42, datë 18.12.2007; nr. 90, datë 25.07.2001 të Gjykatës Kushtetuese*).

80. Edhe sipas GJEDNJ-së, përdorimi si provë i dëshmive të marra gjatë fazës së hetimit, në vetvete, nuk përbën shkelje të nenit 6, paragrafët 1 dhe 3, shkronja “d”, të KEDNJ-së (*shih Caka k. Shqipërisë, datë 21.05.2024, § 18*). Edhe pse dënimi i një të pandehuri bazuar vetëm ose kryesisht në dëshmitë e dhëna gjatë fazës hetimore nga dëshmitarët, të cilët ai nuk ka pasur mundësi t’i marrë në pyetje gjatë gjyimit, passjell kufizim të së drejtës së tij të mbrojtjes (*shih Al-Khawaja dhe Tahery k. Mbretërisë së Bashkuar [DhM], datë 15.12.2011, § 128*), mungesa e pjesëmarrjes në gjykim të një dëshmitari nuk mund të konsiderohet, në vetvete, cenim i së drejtës për proces të rregullt ligjor, për sa kohë që ekzistojnë prova të tjera që mbështesin deklaratimet e tij dhe dënimi nuk mbështetet vetëm në dëshminë e dëshmitarit në mungesë, si provë e vetme e vendimtare (*shih Vasile Pruteanu dhe të tjerë k. Rumanisë, datë 14.01.2025, §§ 55, 71*).

81. Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, në rastin konkret Gjykata konstaton se pretendimet e kërkuesit për cenimin e së drejtës për të kërkuar thirrjen e dëshmitarëve parashtrihen në kuadër të mosmarrjes së masave nga gjykatat e faktit për thirrjen e dëshmitarit E.M. në adresat e këtij shtetasi në Shqipëri dhe jashtë vendit, si dhe mosmarrjes parasysh të kërkesave të kërkuesit për thirrjen dëshmitarëve J.H., J.I., J.K. e R.G.G. dhe të dëshmitarëve të tjerë të mbrojtjes.

82. Në lidhje me këto pretendime, nga të dhënat e dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të gjykimit kushtetues, Gjykata vëren se ndërsa ka rrëzuar kërkesat e kërkuesit për thirrjen e disa dëshmitarëve, gjykata e rrethit ka proceduar me njoftimin e dëshmitarit E.M. në adresat e vëna në dispozicion të organit të akuzës nga ky dëshmitar. Njoftimi ka qenë i pamundur, pasi nga të dhënat e sistemit TIMS ka rezultuar se ky shtetas ndodhej jashtë vendit, ndërsa prindërit nuk kishin dijeni për vendndodhjen e tij. Në seancën e datës 22.11.2016 kërkuesi ka vënë në dispozicion të gjykatës adresën jashtë vendit të këtij shtetasi, ndërsa në vijim ka depozituar deklaratën e E.M. të datës 28.11.2016, përmes së cilës shprehej gatishmëria e tij për t'u paraqitur në gjykim. Gjatë gjykimit kërkuesi ka pranuar se mund siguronte vetë praninë në gjykim të dëshmitarit E.M., fakt të cilin gjykata e ka konfirmuar, duke deklaruar se nuk kishte asnjë pengesë në këtë drejtim. Në vijim, kërkuesi ka vënë në dispozicion të gjykatës deklaratën e shtetasit E.M. të datës 25.05.2017 drejtuar gjykatës për të dëshmuar, në të cilën pretendohet se deklarata e dhënë prej tij oficerëve të Policisë Gjyqësore është bërë në kushtet e kërcënimit, ndërkohë që zarfi i dërgimit të kësaj deklarate, i administruar në dosje nga gjykata e rrethit, nuk përmbante adresë të këtij shtetasi në shtetin gjerman.

83. Po kështu, për sa u përket thirrjes në gjykim të shtetasve të huaj J.H., J.I., J.K. dhe R.G.G., Gjykata eidenton se nga të dhënat e dosjes gjyqësore rezulton se gjykata e rrethit ka vepruar me njoftimin e tyre për pjesëmarrje në gjykim në adresat e depozituara nga mbrojtësi i kërkuesit. Njoftimi dërguar shtetasit J.K. është kthyer nga shërbimi postar me shënimin "*Adresë e panjohur*". Ndërsa për sa u përket njoftimeve të shtetasve J.H. dhe J.I., të thirrur fillimisht në gjykim në cilësinë e dëshmitarëve deri në datën 10.04.2017 kur gjykata ka vendosur revokimin e vendimit të saj për marrjen në pyetje të këtyre shtetasve, për shkak të ndryshimit të pozitës së tyre procedurale tashmë si të pandehur, rezulton se në datën 06.02.2017 CEZ Pragë ka njoftuar gjykatën se ata nuk ishin më punonjës të kësaj shoqërie. Po kështu, gjykata ka eidentuar se shtetasja R.G.G. ishte njoftuar për gjykimin në adresën e dhënë, njoftim i cili ishte kthyer nga shërbimi postar, ndaj, në këto kushte, kërkuesi duhej të saktësonte adresën e saktë të saj në Shtetet e Bashkuara të Amerikës.

84. Në lidhje me pretendimet e kërkuarit për mosnjoftimin e dëshmitarëve të kërkuar prej tij, Gjykata e Apelit Tiranë ka vlerësuar se leximi në gjykim i dëshmisë së shtetasit E.M. është bërë në respektim të nenit 369, pika 3, të KPP-së, pasi ka rezultuar se ky shtetas jetonte jashtë shtetit, në adresë të pasaktësuar. Po kështu, gjykata e rrethit kishte ezauruar të gjitha mundësitë e njoftimit të këtij dëshmitari dhe prania e tij nuk ishte bërë e mundur. Nga ana tjetër, kërkuari dhe mbrojtësit e tij kishin marrë kopje të deklarimeve të dëshmitarit E.M. dhe i kishin kontestuar ato në seancë gjyqësore gjatë gjykimit, në konkluzionet përfundimtare, si dhe në apel. Mbrojtja nuk rezultonte të kishte paqartësi, pasaktësi ose pikëpyetje për deklaratimet e lexuara të këtij dëshmitari, të tilla që kërkonin rithirrjen e tij në gjykim. Po kështu, gjykata e apelit ka vlerësuar të drejtë vendimin e gjykatës së rrethit edhe për sa u përket pretendimeve të kërkuarit në lidhje me thirrjen e dëshmitarëve të tjerë, duke vlerësuar se kërkesa e kërkuarit për riçeljen e hetimit gjyqësor, me qëllim marrjen e dëshmiave të tyre, nuk kishte të bënte me marrjen e provave të reja, por të atyre provave që kishin qenë të pamundura për t'u marrë gjatë gjykimit në shkallë të parë e që, për të njëjtat arsye, ishin të pamundura të administroheshin gjatë gjykimit në apel, të cilat, për më tepër, nuk ishin relevante për të provuar ekzistencën ose jo të faktit penal (*shih faqet 35-37 të vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë*). Ky qëndrim i gjykatës së apelit është vlerësuar i drejtë në thelb nga Gjykata e Lartë, sipas së cilës kërkuari kishte marrë përgjigje të arsyetuar për këto pretendime nga gjykata e apelit dhe se pretendimet e tij për marrjen e provave të kërkuara ose të reja ishin të pabazuara e nuk përbënin shkaqe nga ato të parashikuara nga neni 432 i KPP-së (*shih faqet 21-22 e 24, paragrafët 49 e 56, të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

85. Në analizë të vendimeve të gjykatave të zakonshme, Gjykata vëren se, në përputhje me parashikimet e KPP-së, gjykata e rrethit ka marrë të gjitha masat e ka bërë të gjitha përpjekjet për njoftimin e thirrjen në gjykim të dëshmitarëve E.M., J.H., J.I., J.K. dhe R.G.G. të kërkuar nga kërkuari. Në pamundësi të njoftimit të tyre, ajo ka proceduar me leximin në gjykim të deklaratimeve të dhëna nga shtetasi E.M. gjatë marrjes në pyetje, si dhe ka administruar në gjykim një sërë provash të tjera, të tilla si: dëshmitë e ish-punonjësve të “DIA, Dega Shqipëri”, të thirrur e pyetur gjatë gjykimit si nga gjykata, ashtu edhe nga kërkuari e mbrojtësit e tij; të dhënat e aktekspertimit kontabël; informacionet dhe dokumentet e marra nga bankat e nivelit të dytë; dokumentet e paraqitura në gjykim nga OSSHE-ja e të administruara në cilësinë e provave materiale, të tilla si kontratat e lidhura me shoqërinë “DIA, Dega Shqipëri”; informacionet e ndryshme të dërguara nga ky institucion; shkresat e dërguara nga shoqëria “CEZ, Shpërndarje” sh.a.; aktkontrolllet e Drejtorisë Rajonale Tatimore të Tatimpaguesve të Mëdhenj; dokumentacioni i marrë nga tatimet për shoqëritë “ADC” dhe “DIA, Dega Shqipëri”;

dokumentet e sekuestruara nga oficerët e Policisë Gjyqësore, etj. Në përfundim të gjykimit, gjykata e rrethit ka deklaruar fajtor dhe dënuar kërkuesin për veprat penale të akuzuara, duke e mbështetur vendimmarrjen e saj në tërësinë e provave të administruara në gjykim, për të cilat kërkuesit i është dhënë mundësia të kundërshtojë përmbajtjen e tyre. Pretendimet e tij për cenimin e së drejtës për thirrjen e dëshmitarëve në gjykim janë vlerësuar në vijim nga gjykata e apelit dhe Gjykata e Lartë, të cilat kanë dhënë përgjigje të arsyetuara për shkaqet e rrëzimit të tyre.

86. Nga sa më sipër, Gjykata vëren se deklaratimet e dhëna nga shtetasi E.M. gjatë hetimeve paraprake e të lexuara në gjykim nuk kanë qenë vendimtare në përcaktimin e fajësisë së kërkuesit, për sa kohë që vendimmarrja e gjykatave të zakonshme për dënimin e tij është mbështetur në një sërë provash, për të cilat kërkuesi ka pasur mundësi të parashtrojë pretendimet e tij dhe t'i kundërshtojë ato pa u vënë në kushte pabarazie dhe pa iu mohuar e drejta e mbrojtjes në kuptimin kushtetues. Në vlerësimin e Gjykatës, vendimet e gjykatave të zakonshme për rrëzimin e pretendimeve të kërkuesit për cenimin e së drejtës për të kërkuar thirrjen e dëshmitarëve nuk rezultojnë arbitrare në këndvështrimin kushtetues, në kuptimin që të bien ndesh me konceptimin e gjykimit të drejtë.

87. Për sa më lart, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuesit për cenimin e së drejtës për të marrë në pyetje dëshmitarët janë të pabazuara.

88. Në përfundim, Gjykata çmon se kërkesa nuk është e bazuar, sipas arsyesimit të mësipërm të këtij vendimi, ndaj dhe rrëzohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

V E N D O S I:

1. Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 10.10.2025

Shpallur më 12.01.2026